

پهندی پیشینیان

و

منظومه حجاب

منظوم

حجاب

هونراوهی محمود شه‌حمه‌دی دی ولان

به‌نا و ئافریدگاری که هَمو شتیکی
 نیرو مئی دورست‌کردوه
 خویشکی مو سولمان تو باش بیزانسه
 ریعایت حجاب‌ئه مری یزدانسه
 که مئی تی فکره میژه و نیسه
 لختی و ئارایش له نه زانیسه
 کسی نه همیت باد به مشاعیر
 کمتر خوی مشغول‌ئه‌کا به ظاهیر
 ژنی با شعور با شرم و حیا
 قط‌به ئارایش خوی‌عرضه‌نا‌کا
 چون حجاب‌مایه‌ی حیا و عیژه‌ته
 مَتانت بو ژن قدرو قیمه‌ته
 ئیسلام زور ریژی‌گرتوه له ژن
 نه‌لبت‌ئه‌وانه که مؤمناتن
 چوارم سوره‌ی قورئانی‌خودا
 به ناوی ژنه سوره‌ی النساء
 له چند سوره‌تا فرمویه ئیوه
 دستوراتی من بوهن به ریوه

له سورہی ئەحزات با زهم ئەفرموی
 ئەی رسولی من (أَيُّهَا النَّبِيُّ) (۱)
 ئەمر فرمو بە خێزانە کانت
 ژنانی مۆمن ھەم بە کچانت
 بیان بفرمو بە جخت بکوشن
 لە نا مەحرەمان خویان بیوشن
 بە ئەکەفنە بەر چاوی ناپاکان
 بە بیان ناسن لە گەلی چاکان
 بە ھوس بازان ئەکەفنە تەماح
 موزاحم نەون بە گالتەو مزاح
 جوورێ بنوینە رۆیەو رفتار ت
 بە کاران ئەکەن ھوای شکارت
 ژنی کە خاون ھەیاو غیرەتە
 لە نیوی گەلا زور بە قیامتە
 ژنی بە ھەیا زور پور بە ھایە
 ژنی بە شەرف ھەر وەک تسلایە

(۱) ئیشارەییە بە ئایە (۵۹) الاحزاب

طهلاً عزیزه ای هرکه سه وه

بویه دای نانن لهدهم ده سه وه

ژن چپکه گولّه گولّ حدی نه وی

گولّ له گولّخانا پروه رده نه وی

ژن مورواریه له نیوی صد ف

شه بی بپوشی خوی له بی شه رف (۱)

شرم و حجاب و عفت و حه یا

سه رمایه ی ژنه بو دین و دونیا

ژن له شوکولات زور شیرن تره

ئه ر پیچیا ویته و زور مرغوب تره

ژنی با حجاب له گهر بی حجاب

فرقیان زوره بی حد و حیا ب

ئه گهر فرقیان له من بپرسی

وه نه ماشینى شخصى و تاکسى

حه ق نیه شخصى کس به ری بگری —

تاکسى گشت که سئ که لکی لی شه گری

(۱) سرنج راکیشان بو ثایه ی موبارکه ی

(۳۰) له سوره ی نور له وی به تفصیل

سبارت به حجاب و خوپا راستن له نامحرمان

ئه مر کریا وه .

حجاب بو ژنی مؤمن قلخانه
 سپهری به لالو مه کړی شیطان (۱)
 ژن له گدر ئینسان هه له و هه رزه ویز
 ناوی به نرمی بکاډ وتو ویژ
 ژن بی حجاب و نه هلی نارایش
 خوی به تایبه تی نه نیه نمایش
 نه عضای خوی نه خا نه و هه برچا و ان
 هان نه دا بو خوی غریزه ی لالا ن
 به و تب روجه هانی نه و نه دا
 نه یخاته هوس فساد و گو نا
 ماتیک و کرم نا خوینی دریژ
 بیشتر رو نه دا هه له و هه رزه ویز
 خویشکم بو شرف حجاب به که لکه
 ژنی بی حجاب ملعبه ی خه لکه
 به غیر له نه فراد فاسدو لئیم
 نایان پذیری جا مئعه ی سه لیم
 مه که فنه شون مود ژن ثوروپائی
 زوتوبه بکه له خود نما ئی

مه چوه نا و حيزبي شيطان اِبلِيس (۱)
 مه كه تقلبدي ژناني پاريس —
 بوچي ناترسي له قهري يزدا ن
 تاكه‌ي غافلي خويشكي موسولمان
 كمى بيره و كه تو بو شه و دونيا
 (مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَ أَبْقَى)
 رضى خالقت بگړه له نظـر
 بادا نه ميني له روژي محشر
 فره‌ي پي ناچي تويژ پير شه و ي
 زردو لاغرو زوين گير شه و ي
 گشت شه‌ده‌ي له دس هوس و عشر ت
 توشه تني نيش و خفتو حسرت
 كاتي له غفلت بيداره و شه و ي
 نزيكه شه جل ها لاره و بو ي
 جا وه بي توشه شه ر بكه‌ي سفر
 مه حاله نه‌وي توشي دردي سر
 (۱)
 شيشاره به شايه‌ي ۱۹ سوره‌ي المجادله

ئیماننت بوی ئەو کەسە کە و ا

ئیهی لە عدم هاوردە دونیا

لە پاشی مردن زیندومان ئەکا

بو ئینتقام و پاداش و جەزا

با لەو روژە دا نیژی واویلا

(مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدٍ نَا)

کارێکە لە وخت یۆمُ الْحِسَابَا

نیژی (لِیَتَنی کُنْتُ تُرَا با

هراسان نهوی وهبێ سَر وه ده ر

هَر هاوار بکە (وَایَنَّ الْمَفَرَّ) (۱)

نە جیگە هاوار نهژی ده رچونە

بڈ کارو فاسق خوارو زه بـونـه

تەوبە و استغفار حَذَر الْحَذَر

نَعُوذُ بِاللَّهِ لَه ناری سَقَر (۲)

هرچی بسوزی و بوی به قه قنسی (۳)

زیندوت ئەکەنە و دوبارە دەس دس

(۱) ئیشاره به ئایه ی ۴۰ سوره ی النبأ

(۲) ئیشاره به ئایه ی (۱۳) سوری اعلی

جا ڪام خاڪ و ڦوڙ ٿي ڪهي به سهردا
 بو (خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا)
 بي لاهم مه هله ڪه خوت بڏه نجات
 خوت بخه زومره و ريڙي مؤمنات
 به لکو خداوند خالقي عظيم
 بدواته بهشت جنات النعيم
 بخوهي بنوشي له ڙيري سا يسه
 بي خه م دانيشي ههتا ههتا يه
 ٿيسته ٿهي برا له گهر توم ٿه وي
 ٿهر دينت نيه وجدانت بو ي
 حه يفه بو ڪه سي بيڙي من مهر دم
 بڪه فيته شون ناموسي مهر دم
 ٿايا خوت هرگز قط ناي ته شڪت
 مهرم بڪه فنه شون دا يڪ و خوشڪت
 پستي بو خوت ڪه ناي په سيني
 چون بو مردمی رهوا ٿه وينی

ئەگەر ناترسی لە حَشرو قیا م
 بترسە تو لە دستی ئیئتقا م
 تو طماع مەکە لە ناموسی کەس
 با شرافتی خوت نەدەوی لە دە س
 ری فیسق و فجور پوڤه لە ئافات
 بە جخت بترسە تو لە موکافات
 مَشهوره بڤڤه لە دەر بە انگشت
 درگای مالەکەت ئەکووتن بە مشت
 رسوائی دونیا و دوزخ و ئاگر
 پاداشە لەبو فاسق و فاجر
 ای برای عزیز نور دیده که م
 لەروی دلسوزی موچاریت ئەکم
 تو موحرەمی بە خوت نازانی
 خوت مەکە تیڤەل رویە ی حیوانی
 (لَقَدْ کَرَّمْنَا) هەر بو ئینسانە
 فاسق و فاجر برای شیطانانە

تواشا و کهنین سلام و وتا ر
 له پاشان وعده جا قول و قرار
 شه و جا پهنی و سوکی و رسوائی
 سهر شوژی شهلاخ زندان جیائی
 یکدانه گوگرد بی هیژو تنیا
 شهتوانی بیشه‌ی گه‌وره ناگر با
 بسویه فرمویه رسولی خوش‌نا و
 نگای نا محرم زنایسه بو چا و (۱)
 بی دس‌بکیشه له فیسق و فجور
 داوای توبه که له‌ذاتِ غفور
 به‌لکو خواوند خلاق با ری
 بمانخاته سهر ری رستگاری
 بمان پاریزی له‌نار حمیم
 غساق و زقوم عذاب‌ته‌لیم
 بکاد له خطای پیشومان گذشت
 عطاکا پیمان گوشه‌ی له بهشت
 همیشه جوان له‌وی دانیشین
 بی خم و دلشاد بخوین بنوشین
 (۱) ئیشاره به حدیث (العین تزنی و
 وناها النظر یانی زنای چا و تواشا
 کردنه به نامه‌حره‌مان .

ئەو ھەيە ژین و کەیف و سرمایە
 لە وی بێمینی ھەتا ھەتایە
 پیاوی خاوەن ژن جالەگەر تومە
 ئێستە لەگەر تو من گفتو گومە
 ئەو بیاوکی عزیز خاوەن مالو ژن
 تۆیش مەترسە لەو بەرکۆژ ن
 کاری کە مەردیت پەکت نەکەو ی
 کەمی ھیمەت و غیرەت تەبەبەت ی
 ئایە (الرَّجَالُ قَوَّامُونَ (۱)
 (عَلَى النِّسَاءِ) بێرا بخوینە
 و ئەفرموی ئە و ئایە قورئانە
 پیاو سەرپرست و گەورەیی ژنانە

(۱) بە راستی پیاوان ئاڵەو
 سەر پرستی ژنانن و ئەبێ بەچاکی
 مورا قب کردار و رفتار و ئەحوال و
 ئیخلاقی ئەوان بن و لەبەر ئەوەی ئەو
 رفتار نەرەوای ژناندا قیام کەسن
 ورا وستن = سورەئە النساء ئایە (۳۴)

وظیفه‌ی شووه که ئه‌مر بکا
 به خیزانه‌که‌ی به‌نویژو تَقُوا
 منعیان بکا د ئه‌وبه غیره‌تی
 له قاچ و مل و سینه و سه‌ر په‌تی
 کچانی لیباس متین بیوشن
 بومینی ژوپ و لوختی نه‌کوشن
 گشتیان نمونه‌ی شرم و حیا بن
 (۱) تابعی فرمان ره‌سول الله بن
 حه‌یف‌نیه ئینسان له روی نا‌حالی
 بویته باعث ژن و مندا لــــی
 خوی و خیزانی بخا دردی سه‌ر
 گشتیان بکیشی بو ناری سَقر
 له جی بهشت و جَنَاتِ النَّعِیمِ
 جیگه یان بوی به ناری جه حیم
 بچه‌شن زجرو عذاب‌ی ئه‌لیم
 زه‌قوم بخوه‌ن و بنوشن حَمِیم
 (۱) ئیشاره به‌حدیث شریف (كُلُّكُمْ
 رَاعٌ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

بیوه‌ری بۆن له‌و نازو نیعمت ۱۲

وا ئاماده‌یه له‌ نیوی جهنت

غیلمان و حورو میوه‌ی جورواجور

شیرو هنگوین و شرابا طهور

گشت و گوزارو سه‌یرو سه‌یاحت

جیگه‌ی عیش و نوشچی استراحت

هر چی وا نفست بکا ئاره‌ زو

فوری ئەینن به‌ ئیختیاری تو

ئەر صد هزار سال له‌وی بمینی

ئەصلا بوهیچی تودانا مینسی

قوزه‌و سەر ئیشه‌و پیری و لاغری

ناخوشی نیه‌ له‌وی نامری

به‌داشت ریعایت بیوه‌ جه‌ساوی

میکربو و ویروس‌نیه‌ له‌ ناوی

ه‌وای دل نشین زوینی گولزار

نه‌ گرم نه‌ سرد همیشه به‌ا ر

صلوات و سلام بیحدو ئەنجام

له‌ روحی ئەحمد خاتمه‌ی که‌لام

ته‌واو بو‌ خواتان له‌ گەر

پندی پیشینیا ن

هونراوہی مہمود ءحمہدی دیؑ ولان

ناشر ئینتشاراتی ءحمہدی سنہ

چاپی ءو لؑ

تیراژ ۳۰۰۰ نوسخہ

حہ قی چاپہ منی تا یبہ تی موئلفہ

چاپ = تعاونی ۴۲ سنہ سالی ۱۳۶۸ هـ

=====

(پیرهن په ندى پيشينيان)

به شى دينسى	لاپه روى ۲	تا ۵
=	شيخلاق ورفتار	= = ۶ تا ۸۰
=	بخیلى، فتنه خيانت	= = ۸۱ تا ۸۳
=	ثيقتما دو تیکوشان	= = ۸۴ تا ۹۹
=	میواندا ری	= = ۱۰۰ تا ۱۰۱
=	دوسی ورفاقت	= = ۱۰۲ تا ۱۰۶
=	شافرت (ژنان)	= = ۱۰۷ تا ۱۱۰
=	غیرهت و دسهلات	= = ۱۱۱
=	ظلم و زورو ته ماح	= = ۱۱۲ تا ۱۲۱
=	فن و فیل و دورو	= = ۱۲۲ تا ۱۲۶

.....

به نا و خَوای بَخشنده و میهره بان

پند پیشینیان یادگارِ یسه

میراثه کونه‌ی کورده واریه

بُوگشت کورده‌کان باش و پیروزه

مایه‌ی شانازی بُو گهل وهو زه

تا تو نه‌ی خوینی تهم موجیاریه

ژیری تهموان بوت نادیا ریه

ههلم بژاردوه من له و پندانه

که می له ده وره‌ی یک هزاردانه

گشتیان له بهر کهوک پیاوی دانا

کلکیان لی بگره له جی خویانا

(۱) بیژ عوقبا بکه دونهپا ته واره
فکری نان بکه خربوزه تا و ه

سهرم سرماوه له هستیره کان
تاشم نه دیوه وه بی تا شه وان

(۳) خیلقتی عالم بی مانع ناشی
بی تا شه وان که ی کریاوه ناشی

شر عقلت بوی بقد خشاخی
حوکمت پی ده کا بی مانع ناشی

(۵) که می تی فکره خوت مه که ناشی
لازمه نه یش بی خوت بوی بتاخی

خوا شه وه لیکه ئیبتدای نیه
هم تا خریکه ئینتهای نیه

(۷) شه زل هر بووه و بی بیداییه
شه مینی و هس تا بی نیهایه

زوان به ذیکرو دل به دونیا وه
(۸) بی فایه شه روی به لای زیا و ه

شرع نایکا په سن کارانی عبه س
دوای مردن دونیا فایه ی بومن چه س

هر که س گره کیه هر کاری بکا
۱۰ خوی شه یکا و خودا یار متی شه دا

شه گر خودای خوت به حق بنا سی
پیټ شه یژن عارف پیا و یکی خاسی

شه یژین به گوشت و شه وینین به پی
۱۲ بیستن به شه سقان (سُبْحَانَ رَبِّی)

رَد مه که گدا له به ری درگا
راضی که وه له وه به له تی خورما

۱۴ ثومتی شه سلام یکی له م دووه
یا دا نشمه نه یا دا نش جو و ه

بو دونیا و دینت دایم بکوشه
له بهر همی خوت بخوه و بیوشه

نَوَيْزُ نَهْخَوِيْن و بِي دِيْن و رِعْت
 ۱۶ خَيْرِنِكِيَان نِيَه جَكِه لِه نِهْگِبِه ت

نَوَيْزُ نِيْمِه شِه و بِيْذَارِي بَهِيَان
 هِيْزِي دِهروْنِه و رُوشْنِي شِيْمَان

۱۸ لِهْگِر خَالِقَا مَهَبِه بِيْگَانِه
 بَكِه شِيْطَاعَهِي خَوَاي يْگَانِه

اِفْرَاط و تَفْرِيط وَايِه كِرْدُوْه دِيْن
 مِهْگِر بَه چِرَا شوِيْنِي بَكِه رِيْن

۲۰ هِر مَوْسُولْمَانِي نَاوِيْتِه سَلْمَان
 شَوْل سَلْمَان بَه شِه وْجَا مَوْسَلْمَان

وَاسِر گِرْدَان بِي تَوْبُو قَلِيَه وْنَا
 نَاوِيْنِي بَه چَاو بَهْشْتِي رَحْمَان

۲۲ بَتْرَسِه لِه مَرْگ شِه رَخْطَاكَارِي
 مَوْمِيْنِي بَبِه لِه شِيْنْتِظَارِي

(۱) مَوْسَا وَتِي خَوَا لَوْطَفِيْكُمْ پِيْ كِه
 نَهِي وَتِ فُلَان و فُلَانِم پِيْ بَه
 (۱) ثَايِه ۲۶ سُوْرَهِي الْقَصص

کسی وارِ یگه ی بی دینی نه گری
بیلا با وه داخ دونیا وه بمری

خه لکی نه فروشن دینیا ن به دونیا
ها کاتی زانیت نه میشه نه ما

هوشت بی تو خوت نه که ی بی عیما ن ۲۶
بو میرات به روکه له پور خوه را ن

کارِ یکه له روزِ یوم الحِسابا
نیژی (.. لیتنی کنت ترا با)

له نا علاجی نه یژی رَ بَنا
جاریتر دیسان بم نیّره دونیا ۲۸

شرطه نه مجاره بکه م شیطا عست
هیچ کاری نه که م غیر له عیبادت
خلاص به له دس قسه ی نیک بَنا
نان نان گه نمهو دین دین موحمد ۳۰

هیچکه تا ئیسته خوی نه دیوه
به عقل و شعور نه ویان ناسیوه

۲۳ نا و گه وره ببهی ئه ر به بڅ ناوی
به لای زانا وه سوک و بڅ نا و ی

زانا که سیکه خراپه نه کا
نه بو خه لک بیژی خوی عمل نه کا

۲۴ بجو بپرسه مه یژه وا نیسه
خوبه زل زانین له نه فامیه

۲۵ موجیاری له لای عالم وزانا
بیتی بلهیه و مثنوی مه و لا

دایک بوی به با وه ژن دیساره
با و کیش شه بی به با وه پیار ه

۳۷ بو بابی مه رد م مه نیره له عنت
با که شه وانیش نه یژن بابی خوت

ئه ر بهی له درگای خه لکی با نگشت
درگای ماله که ت شه کوتن به مشت

۳۹ ئاوی که بیخو بجیه ږوخانسه
 باهر خویش بیخوا نیخوا بیگانه

به و مرجه که پیم بیژن ثاغه ژ ن
 راضیم ټهر روژی سی جار بم کژن

۴۱ میراتی که رڼو که متا ربه تینه
 (الْخَبَثَاتُ لِلْخَبَثِيِّينَ)

سهری که نه چی ته ناوی سه را ن
 بو سه ربړینی مه به دل گرا ن

۴۲ ټه ونه خوی زله و زلیشی ټه که ن
 حه تا قه سه میش به سهری ټه خون

نا جوړه صوفی به رمال له سه رشان
 نا و دی بگه ری کولان به کولان

۴۵ سوار که رببی تنیا یک عیبه
 دا به زینه که ی وه لی دو عیبه

دیاری شوانان هر ئاله کوکه
 به قه ولی گوران شنگ و په لوکه

۸

کسی نه زانئ شدر به مه ویژئ

۴۷

حتمی نازانئ شهو به کو یژئ

شهو که بو باوکی خوی به قای نیه

گلہی لی مه که قازانجی چیه

۴۹

تو خاصی بکه و هیچ مه به دل سرد

کیو به کیو ناگا مه رد شه گاته مرد

هرکس به هرچی هه سی دل گهرمه

ژوژو شه یژئ ههر بچکهی من نرمه

۵۱

هرکس شتی خوی به لایه و خوشه

هیچکه سی نایژئ دوی من تورشه

له گهر حدکیما تومه به ناریک

چرایک هه ل بگره بو شه وی تاریک

۵۳

بیلا هرکه سی خوی و ئا ئینی

عیسا به دینی موسا به دینی

قسهی خصوصیت مه یژه بوئه غیا ر

قسه کفیه زار شه که فیته شا ر

مشهوره ئەگر تاقىت بـسـوى
 ۵۵ لە قورە ھەلوا بۆت دورس ئەوى

بە دوکەس نەبێ ناکرىي چا کە
 چپلە بەدسى لى نادرى کاکە

هیچ کارى نیه کە ئاسان نەوى
 ۵۷ مەرد ئەوکە سەیه ھراسان نوى

ھەركەس راضى نەو بە بخت و بەشى
 عومر ئەواتە سەر بە چارە رشى

خطای من نیه بوج خوت ئەنوینی
 ۵۹ بوج شانه لەسەر منا ئەشکینی

ئەگر هیچ نەبى تو عصبانى
 ئەتوانم بیژم مەرد مەیدانى

پیاوھتى و کارى مردانە کردن
 ۶۱ والە بەخشینا نە تولە سندن

جا کە چل ئەگەر تیمارکەر بوا
 ئەول جار کە لەی خوی ئەکردوا

ټهر سير وهر گري له پياوې خوشحال^۶
 ټ۶۳ باشره له گول^۶، دس پياوې گوشتال^۶

دوم بېټ و کلاش له بو خوي بکاډ
 دايک بېټ و تاريف کچي خوي بکا

ټ۶۵ عطر ټه بې خوي بوڼ بډا کاکه
 نه که عطار بېژي عطره که م چاکه

ټه مه پندیکه هرله ميژه وه
 شهله له مده نه نامينيتـه وه

ټ۶۷ رَمضان روي خجالتی گرد
 ما بو ته وانه روژويان نه گرد

علاجي گوناح توبه کردنـه
 ولي توبه ي گرگ تخيا مردنـه

ټ۶۹ بازي شت ناوې زور بي وشکينسي
 تو کالک خوري يا بيسان رني

له سهر حه مامه و ئاشنا ټه گري
 ده ستي خوي نيه ماري پي ټگري

مه‌کیشه مَنت لات و بی کاره
 ۷۱ مَلا له مزگهوت دهرتئی به پاره

خوت به تورّه ئی مه‌خه‌دردی سه ر
 مار به‌قسه‌ی خوش له کون دیتّه در

کاتی شه‌زانی مانای حوصله
 ۷۳ به‌بایه ئاوی نه‌که‌فیه مه‌له

ژیوی نه‌ئه‌چوا کونا به ته‌نیا
 باقه هژگیکی شه‌بسته دومیا

تجروبه‌ی کونه ئیتیر مه‌پرسه —
 ۷۵ کوچک له جیگه‌ی خویا بی قورسه

عیبه‌کانی خوت بی‌ریته به‌رچاو
 ئیتیر عیبی خلک نا‌یریته جساو

که و شه‌و که‌وه‌یه که‌دانه‌می‌نی
 ۷۷ له‌به‌ران‌به‌ری که‌وا بخوینی

یاخوا تو هَمو شتیکت ببی
 هرتنیا دردو به‌لا بوت نه‌بی

مردن بۆ مؤمن ئەو ەل خوشییە
 ۷۹ بى باور ئەو ەل رۆز رەشییە

هركه له گر خلق رفتاری خاسه
 عقلت بوی بچی ئەو خودا ناسه

دیومه هزاران پەت پتی و پەن
 ۸۱ لدوانه تازه مهر پەتی ئەگەن

دیهاستی که تاو شار بخواته وه
 مه حاله دی بۆ دى بو روا ته وه

به عالم بون فره ئاسانه
 ۸۲ به ئادم بوون خرچی گرانه

يا خوا که فقير موعتبر نه و ئى
 ئەر بوله خودا بى خبر نه و ئى

گر هر ئەو کەرە کە پار سنیا وه
 ۸۵ هربالانه کە ئى عەوض کربا وه

بۆ کەسى که هەر بیا نو ئەگسرى
 به هانه هر ههس هرتا که ئەمرى

هیچ وختی نا جنس مه نه لاتوه
 ۸۷ شهوئته مارو شه دا پاتوه

کاکه تو شه گهر له کشتیدابی
 چاوی کشتی بان دهر بئینی نابیی
 ۸۹ له گهر شه صلان به له گشت فصلیکا
 له گهر نا شه صلان له هیچ فصلیکا

شه یزم چی بووه یاچی قوما و
 درنگ هاتوم یا که مم هیئا و

نا گونجی دوشا بون له شه قلیمی
 ۹۱ هه زار شه خه فی سلی له گلیمی

مندالی که ناز نازی ونونور
 حوکمی وک حوکمی حاکم ضرور

باشیان فرمووه راسته و هروایه
 ۹۲ چرا له بهرا به مال ژوایه

صد زیله ی دایک به تاقه ماچی
 چه پالهی دوژمن ئیشی دهر ناچی

۹۵ داری چفت و چیل ونه مام ناوی
به رختی میچکه وی وبران ناوی

هرچی به داران بهی له بی عاران
هر شهرونه وه جیگه که ی جارا ن

۹۶ نه خمین خه م به، نه غره ی خوشی
ده وره یان کوتاس هر کام بچه شی

هه ی داد هه ی بیداد کاری واناوی
به م ده مو ده سه یار پیذا ناوی

۹۷ راویسته توبه م تجروبه ی که مت
بوی شیر ی خا و دی هیشتا له دمت

نه گهر گهره کته قسه گهی پی
بوک له گهر تومه خه سوگویت لی پی

۱۰۱ له گر زمانه نه خونجی
هرتا که ماوی له دردو ره نجی

کسی له پیری فیئر پلاو بسوی
له کاتی خواردن دس شه وا بوگوی

۱۰۳ ئەو كەسە كەوا زور قسە ئەيژى
خايش ئەيژى و خرا بيش ئەيژى

مال و زيانم ھمو لە زیتە
من كەبو تومە تو لەبو كیتە

تو ئاغە بیت و منیش ھم ئاغە
۱۰۵ پس بە كى بیژین جیگە مان داخە

ئەگر تو راضى بیت و من راضى
پىويستى نیه بجینه قاضى

۱۰۶ ئەسپت پى ئەدەم سەر پى بەكى
وہلى بەو مەرجه كە لنگى نەدەى

لەھەر ھۆرىكا باران ناواری
كاتى ئالوزى مەكە ھیچکاری

ھرچى خاىم كرد ھیچ نەبو كەلكى
۱۰۹ مال مالى منەو مال ئاواى خەلكى

دانا زیندوہ ئەگریش بمسرى
نادان مردوہ ھربە زیند وى

هەر مدهن له خوم بهن له هاو مالم
 ۱۱۱ وها تهزانم تهذهن له جواللم

وتیان به هیئر بابی توکیه
 وتی من خالوم تهسب عربیه

بعضی کار ناوی بعضی مومکنه
 ۱۱۳ کهری نو بواد دهیشی لیبنه

گا تهگهر له هاو مال جی بمینی
 له دیقا شاخی خوی دهشکینی

تهو کهسه که فیل پروه رده تهکا
 ۱۱۵ فکری دهروازهی گهوزهی بوتهکا

خوله هاتوه ، بوم راویژ تهکا
 راس تهیژن کیسه ل هم کا ویژا کا

کارم کرد سالی به خوشی خوشی
 ۱۱۷ نیمیان پیم ندا نیمیشم بخشی

هرکسی بوخوی عقلیکی پیه
 ته م پینج تهنگوسه وه کویک نیه

ناني کوت ببي نالکيٽه وه
 ۱۱۹ شیر بيٽ له گوان ناگه ريٽه وه

عقل له باوک ودايک باشتـره
 چون دايم له گهر توها وسه فـره

عقل به گه وره و بچوکی نيه
 ۱۲۱ به عيلم وزانين به زيره کيه

کسي له خويه و، بيژيٽ وبدو ي
 عقله کي که مي پارسنگي ته وي

هرچي جوان له نيو ئائينه ويټي
 ۱۲۳ پير له نيو خشتي خاما ته يخوټي

قسه ي که نه يکه ي له کاتي خويا
 ئيتر بيلاني هر بوټه و، دونيا

به ئاو زمزم و که وټر بي شوره
 ۱۲۵ چرمو چرموه بوريش هر بور ه

ظاهري خاص و باطن خراو ه
 قسه ي زور خوشه ماساوي را وه

خول له خوله کوان گه وره که سهر ۱۲۷
 ټاو کویره کانی مهخوه له به را

وتیان به مجنون لیلی خوره شه
 وتی گیا لهدهم پهزا زورخو شه

راسته ټهر که ول زور خاص بوایا ۱۲۹
 له شان خاونیا ټه بوا بمایا

ټاش ټه ونه شوربو خانیش پی زانی
 بو ټیسرار زانین بچوه سهرکانی

وختی لهدولی دوکایک بگری ۱۳۱
 رنگیان یک نگری خویا نیک ټه گری

پوتینی نالچه به رزی جیره تی
 وه لی لهدبرسا زکی قوره تی

نه ته و او خراو نه ته و او خاصه ۱۳۳
 نه چاخ ونه لهر گیسکی هدیاسه

مه فرمو یارو ژژدو ره کیکه
 نانیک و گائی لایه و به کیکه

چون با ورناکه‌ی ناوایه پئی بئی
 ۱۳۵ له‌ته‌ر شه‌خوات و له‌وشکی شه‌نوئی

له‌و جیگه‌که‌ئاو هیه‌ خاک‌نیه

له‌و جیگه‌که‌وا خاکه‌ ئاو‌نیه

له‌گشت‌لاشه‌یا تنیا گوی ساقه ۱۳۷

ئه‌ویش‌شق شه‌قه‌ وک چئو فلاقه [

که‌ر له‌ کوی که‌وت و کونه‌ چو [

له‌بئی خبران کشکه‌ک مَلَو ا ت

ئه‌مه‌ هه‌س‌له‌ گشت‌ده‌ورو زه‌مانی ۱۳۹

جوان وائه‌زانی پیر هیچ‌ نازانی

له‌ بونه‌ی دانه‌ گنمییکی ته‌نیا

صد دانه‌ جوو‌مو‌رور ئاو شه‌خوا

مزه‌وتی بکا و پَنج شش‌مه‌ ناره ۱۴۱

کولُول، پئی شیژن می‌حرا بی لاره

هرچیکیان پی‌ت‌دا بی‌گه‌ به‌خوشی

دیانی نا‌گرنه‌ و اَسپ پئیشکه‌شی

له غا و ئه سپه که ت کی شه دوا وه
 ۱۴۳ تاپسه به تنیا شه سبت لنگدا وه

ته مه نا شه که م شه گر بویت ته میر
 خوای خوت هرگز تومه به له بیـر

گه ره گته نه بی به رسوا و موفلیس
 ۱۴۵ شه بی خوت که ی به ها ورنگی مجلیس

شه ویا ن نه خونجو شه میا نیشناس
 شه و ئیژی سیرو شه م شه یژی پیاز

شه و نیه له یزه خوای هاله یزه
 ۱۴۷ حه قه که ی خویشی پی نده ی سیره

هۆ چوار شت شه بی بکیشی شه فسوس
 ملیت و دین وه وطن و نا مـوس

دو و یژ دورو و یژ فتنه روژه شه
 ۱۴۹ بانگ محمدی ئاشکرا خوشه

شه بی هر که سی به توانای خویی
 به ز به پای خوی و به زن به پای خوی

۱۵۱ خوا بی پاریزی هرئونه ژیره
به ته من جوان به عقل پیـره

به چاوی کاسین تواشای شهکا
نه وهک تواشای کاکه مام جولّا

۱۵۲ عاقل واله بیر ئیسته و داها تو
شه حق هر ئه یژی چیم کردو چیم بو

وها خوی گرت وقوزی و بان چو
به شاهو وه زیر هر شه یوت یار و

کەس دار زوی سوره بیکه س رنگه زرده
۱۵۵ بی کەس و ندار هه ناسه سه رد ه

چشتی که عاقل بیبی حه یا یه
همیشه شه یژن (بی بی حه یا یه)

هرتا که بیژی پوزی عالییه
۱۵۶ الحمد لله جیبی خالییه

گویره که ی مردم کویر هوسا ره بوی
پول و پاره ی خلک هر کیفا نادری

خور کدی شهگیری بهری و بیژنگ
کیوی شایبدر ناکوتری بهدنگ ۱۵۹

باوک که سادی شه ولاد بوینسی
له خوا شه خوازی عومری نه مینی
شه گر شه وینسی له خلک بینزاری
بور و خوت شیحلاح بکه بیماری ۱۶۱

مولک و شه وکت و تختی سولیمان
پیچیا وه به ده م موریانه ی بیگیان

قه پان شه زانی به سوک و قورسی
تیر شاگای نیه هرگز له برسی ۱۶۳

له حوما مه کدی پور زرو زنگی
نه له تو دنگی نه له من دنگی

خالو خویشکه زای خویی که وره کرد
ما مو، برازا که ی خویی گوم کرد ۱۶۵

قوم و قبيله بتد نین کاکه
خزم شه گر برای بابیش بی چاکه

۱۷۵ ښه گر دنگ نه که م مال خراو ښه بم
ښه گر دنگ ښه که م خوم بد ناو ښه بم

نه دينيکي هه س که شيطان بيو ا
نه ماليکي هه س که رحمان بيو ا

۱۷۷ حاشا له کينه و مه رافه و دعوا
رحمت له و که سه دو که س رڼک ښه خا

بو مالي دونيا زور بو زحمت
کار ښکيش بکه بو قيامه تست

هر کاري يا سود يا زيانې هه س
۱۷۹ زورده مليش مل شکانې هه س

مشهوره خاون با خات و بيسا ن
گشت شرمه سارن له کاتي زمسان

مال وا پور بووه له گر موقالي
۱۸۱ ساقه کان نايکن نا خوش بنالې

ښه مروژ به ښه و روژ زستان به بهار
ښه مسال به ښه و سال ښه و خوزگم به پار

خوا کیوی دیوه و به فری لی ناوه ۱۶۷
خوا دردی داوه درمانی دا و ه

خوشی خوشیم بو کچم دا به شو
تهویژ هاته وه هژگیکی به د و

خوا تاسهری دا روزیشی داوه ۱۶۹
کس له تنگانه دایم نه ما وه

خواکهی بان سهر کاری پیم کردن
عاجزم له گیان راضی به مەردن

داری بی ثمر ته بی بی برن ۱۷۱
دار ته سالی بهر نیری نایبرن

له گهر نه فامان مه چوبوکا یسه
عومری چند سالت ته چی به زایه

ته ونه فیز شه کاو خویی کوراه ۱۷۳
ته یژی شوتی بو نا خوش هینا وه

له مالیا نیه دانه بورویشی
بی کهوش و دهرپی چوپی ته کیشی

هر چند عاقل وزانا و حساسی
تا لیت نه قومی مهردم ناناسی ۱۸۳

نیشانه‌ی مهردی سمیل و ریشه
وهلی پیاوه‌تی به چاکه و ئیشه

هر چند بونه فام که مئی موشکوله
وهلی راسته دل ئایینه‌ی دلّه ۱۸۵

هر که س نه زانی به پیاوه‌تی خلک
سپله و نه فامه هیچ نایی بکلک

شوکرانه‌ی نیّعت وه جی بیرانه
که رم که میش بی زوری بزانه ۱۸۷

نا شوکری مه که له ماوه‌ی ژینت
زیانی هیه بو دونیا و هم دینت

پادا مه کیشه وه بی آندازه
سه ره ره و مه به ئیزن بخوازه ۱۹۰

که له و مل هوّری بنه ئه ولای وه
خو دونیا به پوش سه رنه بسراو

بوسه فر بهی له دهس خوتا یسه
 ۱۹۲ وه لی ها تنه وهت به دش خودا یه

ئه ونه بی دینه هیچی نا پرسی
 له خه لک شه ترسی له خوا نا ترسی

تکبر لاوه خیر له دو سیه
 ۱۹۴ نا ونا خوا زوئیک برزو کوسیه

بخوه و بیوشه و بکه دسگیری
 شتیکیش دانه بو وخت پیری

ئه گر نه هاتی و قورتت بئده ری
 ۱۹۶ سک درماله که ی خوت لیت ئه وه ری

شه چی بو سفر مه چو بی ره فیق
 ئیژن (الرَفیق ثُمَّ الطَّرِیق)

راست ببه و برۆ له پالی شیرا
 ۱۹۸ له فه ن وفیلّه و دورو واز بیړا

هیچ خوشم نائی بکیشم منت
 کمی خوم بوخوم زوری خوت بوخوت

له دونیا هیچ خوت مه زانه به زل
 ۲۰۰ فیزی کرد شیطان طوقی چو له مل

به خشینی نه وی خا و ن سرما یه
 به لای خالق و خه لکه و رسوایه

موچیا ریت شه که م له زوی یکرنگی
 ۲۰۲ دس تنگی خاصه تاکه دلتنگی

خطا و خیانت بی ئیما نیه
 کفاره ی گونا ح پشیما نیه

شه ویینی هرکه مردم ئازاره
 ۲۰۴ مزگانی پی به له اهلی ناره

بو مردم ئازار هر شه به سه
 دوعای نه بو نی لای هه مو که سه

لیو به که نین بی هیچ خرجی نیه
 ۲۰۶ ولی نازانی تو سودی چیه

شتی له دوژمن شه ر پنهان شه که ی
 به لای دوسه وه عیانی نه که ی

بئی مالئی خوشه له مالئی پوژ دنگ ۲۰۸
پای په تی خاصه له پیللوی تنگ

نهر موت سپیه و پشتت چه ما وه

کوله که ی چادر عمرت شکا وه

راس شه یژن نجس هرچی که تر بئی
چون پیسه باز هم نجس ترده بئی ۲۱۰

وتی نه شیعام واللّه نه سونی

یا للّه من باوا یکم کرنی

تا محشر ای دلّ شه گز ثنات وت
گشت وت کاتی که مو صطفاد، وت ۲۱۲

حرف جار تی فکره شه وسا بیکره

سی جار بی پیوه شه وسا بی بزه

شه گز بی دینی و خواد نه گهره که
خور به پرسته، تو، نه گویره که ۲۱۴

مده له ناوو شتیکت پی بی

سی روز دیر بیړه و له پرده وه بئی

مردن که حقه خو کوشتن بوجه س ۲۱۶
 با وکو دایک تاسه ر نامینی بوکس

له هزار هزار پیا و با هونه ر
 یکی شوی به کاوهی ئاسنگه ر

له دهس ناکه سه و پنا به خودا ۲۱۸
 مه گر هر خودا یار مه تی بدّا

مه که به ظاهر غیبتی شیطان
 چون له باطنا دوسن هردوتا ن

چیوی ما موستا هر چند که ره قه ۲۲۰
 هر که سنی نه یخوا خول و نه حقه

هرتا نه توانی دور به له غیبت
 چون نه خوی گوشتی لشی برای خوت

میان ره و به بانه خوهی شه فسوس
 شایت دوژمنت روژی بوبه دو س ۲۲۲

تازه پیا که وئو مه گره وه برا
 خول له خوله کوان که وره که سه را

۳۰
۲۲۴ شهر بٲٲو بمريٲ صدي له باوان
کلي نابريٲ هرگز له چاوان .

صد حکيم به قڏ دانهي دهرده دار
شاگايان نيه له ئيش وٲا زا ر

۲۲۶ کلاوي لار ناوه و هوره ئه چريٲ
شاهاشي داوه و قيت هلٲ ئه پهرٲ

هيچ وختي شار بيٲ شاليار ناوي
بيسان هيچ وخت بيٲ کاليار ناوي

۲۲۸ عومرم به عيس گشتي چوله دس
سهر زولفي يارم ناوردم به دس

نان بو نانهوا گوشت بوقصاوه
کاروه بيٲ وسا زور نا حساوه

۲۳۰ صدجار پٲدم وٲ توکهم بچوه درٲ
باکهم تهريقه و ببن مانگ خور

نه فره ههوزه نه فره ساده
شاسمانه و له جي خوي راويستاوه

دهردی من گرتم ئەر و شتر مه چشت ۲۳۲
هرچی کافره ئه چونه به ههشت

ئەر بیت به نوکر گرگی کعنتی
ئهبی سلامی که ی بو سلامه تی

هرچی بگه نی خوی لی ئه ده نی ۲۳۴
هاوار له و روژه که خوی بگه نی

هرکه سمیل زهرد به رزه بالایه
له خیالی تو حمزه ئا غایه

ویژیا وه قدیم که بچه گدا ۲۳۶
به چه لی که ما ئه که فیه سه ما

کاریکی نیه به عقله و چه سپی
کاشه کا بهر سگ سوقا ن برآ سپی

کاتی گورگ خواردی گویره که ی گدا
دهوله مه ن گویری خوی کرده سه را ۲۳۸

هرگز تیڕ ناخوا زه وین له باران
ئینسان له زانین چا وله رویا ران

۲۴۰ ئەو كەلە لای تۆ سوکو گوم ناوہ
لەكزاسی خویا وەكوتۆ پیا وە

ئەگەر یزڈ دورە خوگزر نزیكە
ئەگەر ئەتوانی باز بوەى بیکە

هیچ سودی نیە ئیشی بەپەلە
۲۴۲ ھربۆ کارى خیر باشە عەجەلە

صد جار و تەم پەیت مەژو لە باخا
با سَروو سوسەن نەمرن لە داخا

نانت بخە بەر سگی بێ زوان —
۲۴۴ مەیدە ئینسانى سەلە و پى ئەزان

ھەكەس و تەمای خال و مەموبى
زەمان بى جەل و ھاوین بى دوى

ھەكەس تەمایە جورمتى نەچى
۲۴۶ لەرفاقەتا كەم بىت و بچى

كچى كەدا ئىك پیا بنـازى
مگر ھەر خالۆ زای خوى بیخوازى

ناخه فم له سهر ريگه ی ئه م وئهو ۲۴۸
خه و ئاشو پاشو ئاوئینم له شه و

نيه هيچ شتي با شتر له ژيري
بکوشه به لکو به دسي بيئري

به کول بيگه زني چون حق نه ناسه
۲۵۰ ئاش هره وئاشه و کاسه ئه و کاسه

زور ژانه ژيان وساقه سهري
خوشا وه مردن به بخته وهري

ئينسان ئه ر طناف بخه نه ملي
۲۵۲ با شتره له ژين به لاره ملي

هر که سن قسه ی خلک ئه کا به لاته و
بو ئه وان قسه ی توپش ئه واته و

پرس و مصلحت له کارا باشه
۲۵۴ سر وه بي ده لاک هرگز مه تاشه

ئاوت خواردوه جاري له کاني
به ردی تي مه خه ئه گز ئينساني

نه بئی باور به، نهیش زور خوش باور
 ۲۵۶ نه وه کاریوی به، نه گیزه کا و ر

گوی بو بیستنه چاو بوتواشا
 بیستن ناو پته تواشا حاشا

زوانتیه کیکه گویچکه ت دوانسه
 ۲۵۸ یانی یک بیژه دوان بـزانسه

راس شه یژن، تازه، خاون لذه ته
 کونه هم خاون قدرو عیزه ته

موچاری ناچی به گویچکه ی کهردا
 ۲۶۰ هیچ کاتی بزمار ناچپته بهردا

موچاری گوجو نه زان و نا چهز
 هر وه کو، گویزه بیخه ی له گومهز

داری تر ثاسان شه چه مپته وه —
 ۲۶۲ دار وشک به ثاکر خه م شه وپته وه

که س وکاره ی باش نیعمه ته کا که
 بی که سی تنیا بوخودا چاکه

راضیم من نیله ی گیره بکیشم ۲۶۴
به و شرطه منت خه لکی نه کیشم

مه لی هه س شه بی گوشتی پی بده ی
مه لی هه س شه بی گوشته که ی بخوی

مشتی نمونه ی بارو خه رواره
هرله مندالی کور خاص دیاره ۲۶۶

ئه ول جیگه ژم وجیگه بیینه
جا به خاطر جه م رم بوشینه

ئه گر وه ته مای حرمه ت وناوی
حورمتی خلکی بگره حه ساوی ۲۶۸

هه ی بی که به رک شه و هر پالوه
ئه و که بی عورزه و گیچ و هالوه

به بی صفتی خوت بد ناو مه که
نان شه خوی نانه شان خراو مکه ۲۷۰

حه ز نا که م کسی بژنه وی دنگم
جام شه یژی بشکم ولی نزرنگم

تا نه هاته گویت شه قه قناسه — ۲۷۲
هیچ نه تته زانی دونیا چه باسه

کهی له پاش باران که پَنک باوه
نوشدارو له پاش مهرگی زوراوه

به ن حاضر نیه جولا شه قه تی
زه ما ون نیه و دوهول ته قه تی ۲۷۴

یا سین نیشانه ی نزیک مردنه
بردی زل به لگی پرت نه کردنه

مه روانه مال و هوش و ده روازه ۲۷۶
دایکی بوینه و کچیان بخوازه

عَجول همیشه خمینه و ناشا د
هرکه صبری کرد گهیی به موراد

چونکه بی خه مه و خوشه ژیا نی
عیسا گرتویه و موسا شاخانی ۲۷۸

خوا بم کوژی عومرم نه مینی
ئه ر جل و برگم زاوا بیسینی

هرکه بهر ز فرو خوبه زل زانه
 ۲۸۰ روژي شه بهاري چرخي زمانه

هر قافله ئي پيشه كي كهر بي
 بي گومان شه بي توشي ضرر بي

تو خاصي بكه و بيخه به دريا
 ۲۸۲ خوا شه يدا ته وه له نيؤ وشكيا

خورا كم ماس و برگم پلا سه
 شهر خه سوم بيلي زيانم خاصه

كا وه كهج ناوي شيما ن ناوي كز
 ۲۸۴ شه كهر قسه يكيش بكر يي بودز

خانو به كي كه كدبانو دوييه
 بويه خاك و خول هتا شوژنويه

ناكس به ئاسان ناكربي به كس
 ۲۸۶ محاله جاوو بهي به شه طيله س

تاقت بهيرانه و به قه مه د ر ه
 شه مري خودا به جاكيش ميل بره

خوا میلی ببی گشت کاری شه کا ۲۹۰
تخته تاش نیه و تخته ریک شه کا

خوا شه ربستی دهری به حکمت
بوت شه کاته وه چند درگای رحمت

هر گیای له سهر ریشهی خوی شه وی
هر کسی بولای شه صلی خوی شه ر و ی ۲۹۲

هر صنفی له گر صنفی خوی سازه
که و له گر که وه باز له گر سازه

کسی ریگه یان نه شه تا له دی —
شه پرسی مالی کوئخا واله کوئی ۲۹۴

والاواز بیوه بیوه دار وشکی
نه دزگه بورئی نه درزیه بشکی

شاعیر که زانی قافیه تنگه
شه که فیه بیرى کهرچی جفه نگه ۲۹۶

مه سینه شتی که خاون عه یوه
دیاره مالی قلب سهروه صاحبوه

تواضع دوزمن ئەکا بە یارت
۲۹۸ وحشی تیڤریتە ژێڤ نیلە ی کارت

کسی ھەز نا کا کەس لی سەرکەوی
باوک ھەز ئەکا کۆری ھەلکەوی

مەوہ تەماگر خاصی لەبڈ خو
۳۰۰ گەنم لەگەنم ئەڤوی جولە جو

قرض کونە ئەبی نافوتی بەلام
تویش یەقە قەرزار مەگرە بەمدا م

ھەرکەسی قرضی مردم ئەداتە و —
۳۰۲ درگانی ئومید لەخوی ئەداتە و

لە زستان شەوی لەپیران تە وی
بسیانە جاری بویان ریک کەوی

گوشتی رانی خوت بکە بە کەوا و
۳۰۴ مەکیشە منت، پیاوی ناخەسا و

بەقسە ی چەورو شیرین زوانی
ئەربخەلەتی گەوج ونە زانی

دریژده مه‌ده بی خو به قسه
 ۳۰۶ شهر که سنی که سه حرفیکی بسه

هزاردانه قل به دانه به رد ی
 هزار دانه پیاو به تاقه مردی

دەر پیک و ه پیسی بدری له پاته و
 ۳۰۸ هزار دهر پی، پاک، پاکی ناکاته و

که سنی له نیو گهل به عیطمنا نه
 پابندی قول و عهدو پیمان نه

به که سنی شه یژن نازایه و مه زن
 ۳۱۰ نه لالیته وه هرگز له دوژمن

وه ها دیاره که خطرنا که
 شه ههویژه، زور شار شه باکا که

که م خوت بگورّه شه بهوخته گه وره
 ۳۱۲ بزانه دوشیا پور پیچ و ده وره

هەر ریک ناکه وی، هرگز بوکه سنی
 دودانه هه نی بگری به ده سنی

ریز له دایک و باوک بگره له پیری
 ۳۱۴ با توښ له پیری قدرت بگیری

هرکه، بڼی مایه مل بهرزه و بکا
 خوی به سهره وه بهزوين ته خوا

خواردن بو ژین و طاعت کړدنه
 ۳۱۶ تومه یژه خواردن بونه مردنه

ته گر به م شیوه قورشان بخوښی
 له دینی شیسلا م ره ونق ته سینسی

شیرې که شیر له بېشه دهر بڼی
 ۳۱۸ هیچ فرقی نیه چنیر بڼی چه می

هرکس حقې خوی مربوط به خویه
 دایم ویزیا وه شاش به، نه و به یه

بیستوته ته یژن به بڼی جیوی تهر
 ۳۲۰ فرمانی شینسان ناو ن کاو که ر

ته ونه بو زکت مه که په ژا ر ه
 تهر روژې نت بڼی ته دکا بیچاره

کاتی ئا و له سەر چاوهوه لیل بئی
 ۳۲۲ ئەبئی خەلک هەربەتینوی ویل بئی

هەربە کە ئیفی خوی هاتوه و چووه

ئا و بئی له غاوی تایسه خواردوه

قەلا هات لاسای کەوی کردەوه

۳۲۴ رۆینه کە ی خویشی له بیر برده وه

تازە کە ی ئەبئی و صلی ئەویارە

ئاخری عومره و ئەوه لێ کارە

کوا، کونه کە ی خوم با شترە کە لکی

۳۲۶ له منت کیشان لیبا سی خەلکی

کە سێ کە هیوای کعبە ی والە سەر

هواسان ناوی له رنجی سە قەر

باب کە دسەلات بادە ئەولادی

۳۲۸ تە ما گەر نهوی بوینی شادی

بە دڤخت هه‌میشه کاری نابا ره

مژگت دورس کاد قیبله کە ی لارە

به خته وەر چونکه باره که ی باره
 خرابیش بیژی شیرین و تا ر ه ۳۳۰

وایان فرمووه قدیم روزگا ر
 سوار تا نه گلی ناو پته سوار

کویر له سەر ژینگا نه بی ناخوینی
 بی کراس له خه واه پارچه شه سینی ۳۳۲

علاجی نیه کینه و بهانسه
 دیان کرمول ببی دوا ی کیشانه

جایی زکی خوت مدره له داخا
 کی مردو کی جی ماله و جاخا ۳۳۴

هیچ وختی دوژمن و که م مزانه
 ناوی بژمییری دوژمن به دانه

یارب ژونه کا له هیچکه نامد
 گورگ پیری بی شه بی به مسخره ی سه د ۳۳۶

عیبی یک وتن له عاقل دور ه
 هروه کو تفی سهربه ره و ژو ر ه

همو که سده کلام. پنده بُرّ وا ۳۳۸

هرچی با هینای هربه با شهروا

هرشتی خاون ریشه و بنچینه

مه شهوره که شه ر به کونه قینه

شه نه گبت بیّت و بخت نه مینی ۳۴۰

راسته ده له مه دیان شه شکی نی

شه گهر گولوله ی تو که فته لیژی

به ته ما مه به کس چاکه ت بیژی

شه گهر رمضان یا شه شه لانه

بشی من روژی دودانه نانه ۳۴۲

به که سی شه لّین عاقل و هوشیار

دوچار له یک جی نه ی گستوی مار

پیشینه شه لّین جی کولو به رده

جوابی قوزل قورد سنان وده رده ۳۴۴

دهستی نه توانی بی بری له بیخ

شه بی ماچی که ی وه کودستی شیخ

بیستومه له زور پیاوانی ماقبول
 ۳۴۶ شهر به شمشیره و ماله به پو ل

گه ره کته نه بی توشی دردی سر
 هرگز بی رفیق مه چو بوسه فر

به دس ئاسنی داغ بکه هه ویر ۳۴۸
 نه دسته نه نظر به رده می نه میر

سی شت خه م له دل شینسان لائبا
 سه وزه لانی و ئاو دیمنی زیبا

گای جفتی هرله گویری دیاره
 ۳۵۰ تاریکی شه و ها سه رله ئیواره

توله ئاسیا و فره ت پی چیه
 له زی رانه که ی زوبکه بته و

دردی سر شه پی هربه دردی سر ۳۵۲
 چ سربه ی له بزد چه بزد به ی له سر

روس و زورا و ما پاره و گولگل
 هیچکا میا نمانگشت چونه زییر گل

له نيو ٿيو هه مو پيڻه مبرانه ۳۵۴
ته نيا جرجيسان لايه و جوانه

قسه كه فيه زار ٿه كه فيه بازار
رازت لاي يكي پرست له هه زار

ٽينسان ٿه بي جي ٿه ونه بيليتو ۳۵۶
ديانسان له يک سبي نه بيتو

بويه لاي خه لکي زانا عزيزه
دانا به درکان که ربه نه قيزه

بي خه مو خيال ده وران ٿه راني - ۳۵۸
خوزگم به خوت بي واهيچ نازاني

ٿه زاني ونا يڙي ٿه روي ره پهرپ
خوي داوه سه له کوچهي علي چهپ

کوروي که به شير گاميش گوره وي
به ٿه سبي له نيو ٿاوا ٿه خه وي ۳۶۰

باورکه جوله ديوار هه لٿه بسا
هه رله هه واوه جوڙه نال ٿه کا

چوله که چیه و شوربا که یچیہ
 ۳۶۲ ناشی ترخینه بیسمیلای نیسه

ته مه لئی بَغا راضی بوؤبه کـا
 له ئا کا میشا کا یا نیی نه د ا

فرصت شه فیه وتی و شه چیتہ ریو
 ۳۶۴ ته نور تا که رمه نانی به پیو

کاتی له نیو چال دهرهاتا ریوی
 وتی نذر چی و کهزو جاوی چی

کاتی دامای و نه بون مه به سته -
 ۳۶۶ شه ده سته موحتاج نه وی به وده سته

ناشوکری مه که و قانع به کا که
 له و قورّه توزی هه لبسی چا که

کاتی موعجیزه شَقَ الْقَمَرِ
 ۳۶۸ تانه ی ابو جهل دی بی شَمَره

مشهوره شه یژن مارا نگهسته ز و
 شه ترسی حتا له گوریس بازو

تا که ژیر هاتو بیرى کرده وه
 شیت هات و مالئى خویی کرده وه

ئونه نه هاتی، بولای هاتو ه
 به خه می کونه و سهرنا نیته و ه

به تاقه، گولئى نا ویته به هار
 ۳۷۲ هیچکس به لبارنا چى بۆه وار

کاتئى بدبختیت ئه وه رى وک سه د
 تویش له نا وختا کارمه که نامه د

تَشکَت له پرسین نه وى ئه ی بر ا
 ۳۷۴ عینسان وه پرسین ئه گه یته به غا

هیچ کاتئى له قه مه ده تۆله به خت
 نسیه با زور بئى هه رنا ویته نخت

وتیان قنلاشک ماله کت کوانى
 ۳۷۶ وتى نازانم من، با ئه زانئى

حیز واثه زانئى گشت که سئى حیزه
 دز واثه زانئى گشت که سئى دزه

له غم و حسرت ناخوی تا وی
 له داخی سقز جاجکه نه جا وی
 ۳۷۸

بولبول له گهر گول هه رکه رویه وی
 بز و درک و دال کدرو خوله میس

که له شیر نه گز، ناوخت بخوینی
 شاخریه، نه جل بوخوی نه گه یینی
 ۳۸۰

دز توبه ییش بکا باز هرئد زی
 ناش له مزین بی تاخر نه مزی

تا گه وجی نه بی بخوهی توسه ری
 فیل هه ربه چه کوش نه دهن له سه ری
 ۳۸۲

بی نه حسیت و دلی ماندو وی
 دلی نه صد دل عاشقی نه وی

هه رتا که حه زکه ی نه م دونیا سیره
 میسه سی مه له چوله که ییش طیره
 ۳۸۴

هه رتا که بمری له نه ی تا فاقه
 کویر هه روه ته مای دوچاوی ساقه

کاتی دییان شیرله بئشه نه ما
 ۳۸۶ که متارو زیوی گشتکه فتنه سه ما

هوشت بی شه گهر شمشیرت وه شان
 حاضر که بوخوت سپه رو قه لجان
 پشتی لوکه یه و بهری سپالنه
 ۳۸۸ وا کونه، سه ما، پی شه یژی خالنه

زویه که سخته و دارهیش ناتانی
 ولی گاجفت له گاجفتی شه زانی
 چون به نغفیه سودئه واته وه
 ۳۹۰ حه قیه کلاره که ی هه ل بخاته وه

بو فه قیران کار حضره تی فیله
 نوبه نی ئاسان بیته ژیر نیله
 حه یفه قسه ی خوش گوم و گور بوی
 ۳۹۲ هزار حیف شه گر زانا کویر بوی

هرشتی خوا، بو شتی خولقانی
 چال ئاوی تی که ی نا وینه کانی

کسی تا ناخوش نه وی نا نالی
 بزوانه رنگی پرسه نه حوالی
 ۳۹۴

له دهس نه چون و له گدائییا
 له دریژیه که ی شه دا پانییا

شهونه مه پرسه له زور ژیاوان
 بیشتر بهر پرسه له زور گه ژیاوان
 ۳۹۶

له سیبه ر خویان شه سه لمینه وه
 له گمه کوتر شه زه مینه وه

شم دووه یش له دوی شه دووانه یه
 شم نانیشه هرله شه نانه یه
 ۳۹۸

سهرم شه ربه قذپای توی بزانا
 منیش ناو خومم شه نیا به دانا

تاجر شه زانی چی واله بارا
 دلال شه زانی چی ها بازارا
 ۴۰۰

شه گر که ئیوه یش وائازا و کورن
 دا بین بزگوریک له مه دا برن

قسهی: قدیمه بوژین و ژیان
۴۰۲ یاله دارستان یاله شارستان

واتوره بووه هاكا بلیو ی
ئەدابەژانا قەپ ئەکا لیو ی

کاتی بی پەروا تو کالک ئەخووی
۴۰۴ ئەبی بوئیسی لەپای لەرزە کسە ی

بەم شیوه بگری ئەر، بەدەمه وه
پشتت وهک زکت نرم ئەکه مه وه

وجوانی ئەم وت شیر پیربی شیرە
۴۰۶ ئیستە ئەزانم پیر شیربی پیره

بزنێ خاونی بەلایه و نهوێ
ئەر بزێ ختمی گیسکه نیریەوێ
گدا هرچی زور مل لاره و بکا
۴۰۸ بزانە زورتر ئەو دورو ئەکا

خوا غضب بگری، لەداری خرا و —
ئاخری ئەیکا چەق چەقی ئاسیاو

خوا و هیمه ته که ی. شیخ بهاء الدین ۴۱۰
تو چاکه و ببی بائیمه دز بیسن

راس شه یژن پیاوی پیا و کوژدیاره
مه لی گوشت شه خوا، ده نوکی لار ۰

سورنا، به دیته ده سنا شیک وه کبله ۴۱۲
فو شه کا به شه و سهریا و زله

پیاوی زکن بی هدر نا ویته مال
شه ونه پیش نا پرسی حرام وحه لا ل

وتیان به گورگی شه دکه ن به شوان —
وتی شه و شه نسهم واله کوی قوربان ۴۱۴

شوان شوانیه که ی پی شیفته خار ۰
نان چنینه که ی پی عیب و عار ۰

دار پیر شه بیت ووشک و بی ثمر ۴۱۶
له عمری جاری بازی دیته سه ر

به ردی که نادان بیخاته نا و بیر
صد دانا ده ری نا پری به تدبیر

هەر وتویانه قسه‌ی حق ره‌قه
 ۴۱۸ جی ته‌شهر جوین جی زیله شه‌قه

له پیشینیان شه‌م پنده ما وه
 نگبت خوی خاصه قورتی خرا وه

له‌ترسی گورگا چومه پال قاطر
 ۴۲۰ له‌ترسی مارا چومه ناو تا گر

گشت شانامه‌یان خوند بوسه‌ی وه‌ها و
 پرسی جا روسه‌م ژن بو یا پیا و

فرسته هرچی ده‌س به‌جی کریا —
 ۴۲۲ حاشا له‌و خوینه شه‌وها ته‌ملیا

خاله کیان په‌وچی پی‌ت شه‌یزم خاله
 چوله‌که بگری بوئه‌م مندا لاله

خو نابیی بو هر کویر و که‌چه‌لی
 ۳۲۴ بنری چه‌مهری و عه‌لم کوته‌لی

له‌گر بد شه‌ملان مه‌به به‌هاوسی
 هاوسی له‌هاوسی شه‌گری سرئاسی

کەر ږيگه‌ی به‌غای صدجار کوتاوی
 ۴۲۶ هیشتا هرکه‌ره به‌هیسرنا و ږي

کهری کورتانی زیرو طه‌لا بی
 به‌نوقل ونه‌وات تالف‌دريا بی

جبره‌ئیل بیږا بیکه مه‌یتهری
 ۴۲۸ هیچ ترکی نادا نه‌و رویه‌ی کهری

بیوه‌سیته‌وه به‌دوسه‌ه ر ه
 خزمه‌تی که‌ی دومیتهره وئیلی‌بکه‌ی کرهرکه‌ه

شیر هرگیز ناخوا منه‌ی به‌ر زیوی
 ۴۳۰ حه‌یفه تو قرضاره‌نوکیسه بیو ی

پاش‌حفتا بغری هات‌له‌م با‌زیره
 به‌حق شه‌م پیره بقدر شه‌و تیره

خوش شه‌بیته‌وه زام تیرو خنجر
 ۴۳۲ هر خوشه‌و نابیی زام تانه‌و تهر

شه‌وکاته‌ه مالت‌بو به‌کلیسا
 که‌وزه‌ه ئاوی رشت بوچک‌خلیسا

۳۳۴ شگر دایکی خوت لاته و قوربی هس
هیچ کاتی جوین مده دایکی که س

شگر ناتوانی ببی به عیسا
مه شکنه شه قل درگای کلیسا

۴۳۶ شگر گوشواره دورو گه وه ره
گوی له گوشواره زور عزیزتره

شهر بکاد له گر گه وره ناکه سی
وها شه که فی شتر هل نه سی

۴۳۸ مندا ل شدر یه که و تک و تاقانه
شاخری خوله یاخو دیوانه

شم موجیاریه زور وردو به کلک
سرت مه وه نا و محره مانه ی خه لک

۴۴۰ مه که رفیقی شهرورو بدکار
خاثن وحسود فتنه و طمعکار

پاکی مقبوله و ته کبر پیسه
بی مایه س هرکه رژدو خسیسه

۴۴۲ ئەو كەسە خاۋن بخت و ئىقبالە
عاشق تەمىسى خىياط و مالىكە

لە برهه مى خوت باشتىرە قوررى
لەوھى كە حاتم پىت بىدا ھوررى

۴۴۴ ئەزىبى منت بىي دانەى بەروانك
عوضى ناكىم بە چوخو را نىك

تو كە ناجورە تەوا و كىردار ت
چون قىبولى كەم پىندو و تار ت

۴۴۶ وا، تەرە ھەنو، ۋەنو كە بەنە
بەرلە رۈزە خوئىن خرىك شىوھنە

لەگىرى كەسا ماملە مە كە
مال جەم لاتكەلم چوق دىمە

۴۴۸ بىيى چاكرىم دى فروشيا ۋە
تا خەمەو بىيى پارى كرىا ۋە

ھەواللى خراب بەنە بايە قوش
بولبول توبھار بىرا و موژدى خوش

۴۵۰ صدف بویه وا گوهر فروشه —
بهو بونونه و ههیه سهراپاگوشه

ریشهی شه عصابه میژه وانیه
باوک توژه بی کور ژوانیه

۴۵۲ با ژاویشک مده توبه ره و ژوی کهس
شرهات بهرده مت بگره به پشهس

نان دورمه مه که میبره به دیان
مه یکه زیژه ول مهینه له سرائان

۴۵۴ مساک نه گپته ئیسراف حرامه
میانه ژه و به بوخوت بفامه

ئه ر دس به ئوژنو یاخوت خیته لا
یا قنج دانیشی سوکه و ناره و ا

۴۵۶ دایم سالمی ئه ر کم بخوی تو
(کَلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا)

سوک بگره تیکه ظریف بیجا و ه
به لخوردو تیکه ی زل زور خراوه

۴۵۸ مایه‌ی خوشیه سیران و شکار
تو اشای چیمن گول وئاوود! ر

تیکوشه خفت نه‌کهی به مایسه
راسته خفت بار عومری کوتایه

۴۶۰ مونا فقا تا که‌ی ویته مار ماسی
بچو یا مار وه، یا ببه ماسی

سقاوت نیشان مده له مجلیس
کار یکیش مه که پیت بیژن خسیس

به ئوستای کامل تو مده فرمان
۴۶۲ کار زلیش مده به ناشی و نه‌زان

هرکوی به که لکه خوی لی به ن آکا
وه هر باریکا بای بی شه ن ئه‌کا

زانیت زه مانه زور ناما قول
۴۶۴ تو له‌گر ئه‌وا بسازه رول

ئه‌ر به شاگردی کسی دل‌خوش‌کا
ئه‌بی که روزی بی بی به ئوستا

با سمرق ئینسان له برسی به فرض ۴۶۶
له وه باشته زیندو بی به قدر ض

پیاوی کامل نایژی و کار شهکا -
نیمه پیاو شه وهس شه یژی و کار شهکا

شه و که سه ژنه شه یژیته و ناکا
نیمه ژن شه وهس نایژیته و ناکا ۴۶۸

ئیسش وام له بیر شه و بیته که و
فیله وان شه یوت له دشتی سینا

شه گر حالی مور بزانی باله
وک تویه له ژێردهس و پای فیلا ۴۷۰

پاش هفتا بفری هات له م با ژیره
بحق شه و پیره به قه شه و تیره

هرچی عامریه خونا بن به قیس
هرکه قهره نیه خونا بی به ویس ۴۷۲

عيلم وزهد هردو وای به حالیا ن
که فنه دهس احمق یا نا حالیا ن

سگی زور سپله و نمک نه شناس
 ۴۷۴ فره باشته له پیا و ناسوپاس

عاقل زوانی واله پشت دلّیا
 نه حمق قلبی وا له نیوی دده ما
 جی نیه ئینسان پاگورزیته وه
 ۴۷۶ سگ خاونی خوی نادوزیته وه

ویژدی زور باشه به یاد ئاوردن
 وه لی سوراخی دوغات گوم کرده ن
 رهش له سهر سپی فره نقشینه
 ۴۷۸ رهش سور بیوشی بوپی که نینه

راسته که مردو موچاری نه کاس
 وه لی کوا زیئندو که گوی پی بډا
 شیخلاقى منداآل دایه نه زانی
 ۴۸۰ خرابی هاوسى هاوسى نه زانی
 به قولی مشهور سگ شرف دار ه
 له و ئینسانه وا مردم ئازاره

ببه به نوکر ببه جه مال
 ۴۸۲ وه لی نه وی به برا بچوکی مال

دینت وک صدیق عدلت وه که عومر
 حیا د وک عثمان عیلمت وک حیدر
 شش مانگه ئیژم ده روژ تا مل که
 ۴۸۴ ئیژی ئیسترم نا ویسم زوکه

ئه گر ریډ گفته شاری یک چاوان
 چاو یکت پوشه دستم به داوان
 قلم وتی من شاهی که ونینم
 ۴۸۶ خاوان قه لّم به دولت ئه گه پیم

ئینسان له وتن پشیمان ئه وی
 نمدی بی دنگی په شیمان بیبی
 زشته خلکی چین ببه سن ئیحرام
 ۴۸۸ مه که ئی خه فی له بیت الحرام

تا که صد هزار مندا ل نه کوژیسا
 موسایان نه کرد به کلیم الله

بَمَ جَل و برگ و به شه و سرو ریش — ۴۹۰
 شه چنی بو سیران شه ویش له تجریش

نهر همو شه وی بو به قدر
 قدری نه شه ما لَکِلَه الْقَدَر

خوایا بی بزّی دوغه که ی لیلی
 ۴۹۲ ماسه که ی که مه و ئاوه که ی خیلی

به ریزه ریزه شه ویتته خه یلی
 به تکه تکه شه بیتته سه یلی

شیسته شه تانی حیف که نازانی
 ۴۹۴ سوزی شه زانی حیف که نازانی

بکه ره فاقت که ناس و ههلاج —
 مه وه به رفیق به خیل و وراج
 خوا له و کاته وه دونیای دانا وه
 هرکه هرچی لایقه پی دا و ه ۴۹۶

شه وانهی که من خوشم لی نه هات
 یکایه ک هموی گشت و سرم هات

خَریک شیوه نه له گر شوانا - ۴۹۸
له وللو، دیو، شه خوا له گر گرگانا

حَرامه له گر ناجنسا کلا م

سَلامی له گر خه لکا و سلا م

هیچ کاتئ مه چوه هوښی مینه ته و
خه فتی سوزی مه که مل خوته و ۵۰۰

جوان وریا به شه وانسه پیرن

دونیایان دیوه زور ئیرادگیرن

شه بالادس تو خوتیش ژیرده سی
۵۰۲ شهر تازار به خلک بگه ینی په سی

کاش گشت حرامی مه سی باور دا

بادانه ی، وریا نه ما له دنیا

شیمه هرتا بیخ گهلومان تاوه
۵۰۴ موفته و پژ هاله، وشکی و بساوه

ثیضافه له حد تو خوت شه کوژی

شه مه یته به شه شیوه نه ناژی

بُوخوه و ببه خشه که میکش دانه ۵۰۶
هرچی جی بیللی بو دیگرانسه

چل گز باز شهوهی دهی فرمو بیکه
شهگر یزد د دوره خو گز نزیکه

شه ماگر مهوه به هیوای خاور — ۵۰۸
خاور بو تو، هر ناویه ئاو، هاور

له وکاتا نگبت سوارت شه و ی
دست خالی بی و شیطوارت نوی

تاوان خومانه واکه بد بختین
شهرنجینه شوین بده و خوشبختین ۵۱۰

کی له پیشانیت بڈی نو سیوه
هر چیئت هس خوت بو خوتت گریوه

صد جار وتم پیت باز هر ناژنه ویت
ئیتیر نایته وه، گاتی ژویت ژویت ۵۱۲

سر بچوک و ریش باریک و طویل
هر سی بو احمق نیشانه و دلیل

کسی که زانی و زانی نه زانی
 ۵۱۴ نه سپی شهر له عالم نه زانی

نه گز نه زانی و زانی نا زانی
 که ره شه له ی خوی تا مال نه زانی

کسی نه زانی هیچی نا زانی
 ۵۱۶ تا محشر هر له جهلا نه مانی

نه وان دوکهن بوون رفیق و همرا
 نیمه صد نفر به تک و تنیا

ئادم ترکیبی فره جوانه
 ۵۱۸ نیمه فریشته نیمه حیوانه

نه به م لا بوووی بانتر له نه مه
 نه به ولا بوووی له شهویش که

خوت سوک و شهکت پشیمان مه که
 ۵۲۰ ئیمتخان کریا و ئیمتخان مه که

دایم پی که نین بی له ده مته وه
 بادونیا که نی هر له ده مته وه

له دونيا كسّي ته و او هه ژا ره
 ۵۲۲ حسودو به خپل هدم طمع كار ه

خواوند خوشي تې له جواني
 كه توبه بكاڅ هر به جواني

هگر ته ماته كار ت كه فيه بهر
 ۵۲۴ زوله خو هه لسه له كاتي سحر

به ژو شكيني خلك كاله و مه كه
 به مينت نځسان بطاله و مه كه

هر ضربې بو خوي نځشي عيانه
 ۵۲۶ نځش له دسي دوس فره گرانه

له ضعيف ژوا نيه بكه ي ز و ر
 ظالم ناو خشي خلاق ي غفور

ها توچوي خلكي خوي كار ي كه خاس
 ۵۲۸ ولي نه نه ونه مردم بكه ي يا س

روژوبگرې و نمازي ته وي
 وه كو وه ويكه جيهازي نه وي

بو دینى ئىسلام هر شه به سه
 ۵۳۰ مەسى حرام کرد له هَرْچى که سه

باشيان فرمووه شه و طریقه ته
 حقیقه ت دینه و دین حقیقه ته

دیاری شه دیب شه و نویسه یه
 ۵۳۲ جی تیلی هَرْچى له نیو سینه یه

گه وزه ئى گشتى به وتار نیسه
 دوصد وته وهک یک کردار نیه
 پندونصیحت به لوقمان شه که ی
 ۵۳۴ خریکی زیره بو کرمان شه به ی

لذتی واهه له عَفَنو کردن
 هیچکاتى نیه له توله سندن

کاتى دیت خهفت هاته به ره وه
 ۵۳۶ مال بیللا وه جى بی ره ده ره وه

هر که سى بوخوى له بیرى مال له
 خوش به حال که سى مالى حه لاله

۵۳۸ ئیمه بوچل سالّ ها توینه سه یاس —
خوا بیته فریاد خضرو کا الیاس

خا و ن چوار شت عبدیکی عالیه
عیفت و عیلم و حیلیم وعدالیه

۵۴۰ سّی شت ههس ئیسان تیّری لیّ نا خوا
لهش ساغی و ژین شه موالیّ دونیا

دوشت زور تالّن لم دار دونیا
ناخوشی غریب ، پیرتهک وتنیا

۵۴۲ چوار شت که میشی زورو خراوه
ئیش و هزاری عارو عدار ه

مندالی خراو شهشم شهنگوشته
بی بۆی شهیشی بمینی زشته

۵۴۴ والی بوّ ولّات وهک سهره، بوّ ته ن
حاکم باش نه بیّ ویرانه وه طن

شهگر ته ماته قدرت نه بیّ کّم
به راس یا دورو هیچ مهخوه قسّم

قسه‌ی راس بیژه و دور به له که له که
 ۵۴۶ خه لک له قسه م خور، شه که فیته شه

دنگی موتوره گریان و که نین
 نیشان شه دا حال دلشاد و خمین

تا وی خوت بنی و جیگه‌ی خه لکی —
 ۵۴۸ شه و سا قضاوت بکه‌ی به که لکی

شه به سزی درگا، کاتی که مردی
 هرکه بو دین و خوا کردی بردی

شه گر شه توانی درکی هه لکه نه
 ۵۵۰ له جیگه‌ی شه و گولی دابنه

هرکه سی که بد قه و له و دمه می
 با ورت نه بی هیچ به قه سه می

له م دنیا جورئ تو رفتار بکه
 ۵۵۲ روت ببی بیژی تویش وه که من که

وایه فرمووه ویس یه مه نی
 بینی جسور به و، گاهی تانی

هرچی شه توانی ژوبه رو بیژی
 ۵۵۴ شه بی پشته سهر هر شه وه بیژی

شه ونه بی مغزه، هروه سه شتسی
 بو کویر هه لپه ری بو کر بی کوتی

کهنی که له گر تو خراو نیه
 ۵۵۶ خراپه، له حق شه و صواب نیه

کسی که به شیر داغ دمی سوتا
 شه دویش بخوا، پفی لی شه کا

تو که فیژ بوون وه عار شه زانی
 ۵۵۸ بی خبری له عاری نه زانی

هرچی شه زانی پندو موچیا ری
 تو بیژ هه چنند کم خرید ا ری

شه گر، دو کیف بن، چه پیا ووجه ژن
 ۵۶۰ لافا وی خفت تیژیدیان له بسن

شه ژینت نه بی تو له به هشتا
 شه بژی هشتا مغمونی هیشتا

له دسیانه وه بقال زه لیله ۵۶۲

شکر موالح بکه ن مشک و پشیله

شیسلام نه ژنه وی کافر نه ویسني

بیزه با گرپه ی گیانم نه مینى

که ر، وه زیندوی بر نه قیز، نه گری

۵۶۴ بتوپی چون برچا و چله نه گری

له ئاسیا و ریشته سپی کرد وه

واله معرفت بود نه برد وه

مه ی خوه و، بسوزنه، مینبرو خه رقه

۵۶۶ وه لی تو مردم ئازاری مه که

تاقت بیړانه، خوت مه که وپه ن

هیچکه تا شه بد نامینى له به ن

شهر شه تیرانه، روسم شه ینیرن

۵۶۸ نه بو مردو، بو زیندو، بگیړن

بویه خوا، دولت داینا وه گهنم

نیمی خوت بیخوه نیمى به مردم

هرکه خوی له خه لک ژیرتر بزانی
 ۵۷۰ شه وه شه حمه قه به خوی نازانی

هرکه سی هه سی ره ویهی سخاوت
 پیو یستی نیه زورو شجا عت

قسه شه ر طلاو دوژو که وهر ه
 ۵۷۲ باز ناشیرینه دوینی فره

له گر بڈکاران مه وه به هاوسی
 شاخر تویش هروهک شه وانت پیتی

شه مه فرموده ی عیسای مه سیحه
 ۵۷۴ له گر دوژمنا دوسی صحیح ه

شه ر تاقت بیژی شاخر پیرو زی
 له هاله هه لّوا شه خوری سوزی

شه گر ته ماته دوربی له شیطان
 ۵۷۶ معلم نفس به و شاگردی ویجدان

حدیثی صحیح واتهی حه ضره ته
 مالی بی مندا لّ که م به ره که ته

هرکس خوی نکا به سزباری خه لک
۵۷۸ مَلْعُونَه بوژین هیچ نایی به کلک

هرکس بڈ مزاج هم بڈ شیخلاقه
و پجدانی نفسی شه کا فہ لاقه

هرکه شیشانی دل دایک وبابی ۵۸۰
شه بی بترسی زور له حیسا بی

شه شیر و نهنگ پولنگ وفیلی
به دس مهرگه وه شاخ زه لیلی

فتنه و دوزوانی کاری نه فامه
۵۸۲ فاسق و فاجر بی شیحترامه

پیر شاخ خیر بی له نیو میلیتی
وک پیغه مبه ره له نیو ثومه تی

شه ول جار بوژو هاوسی بوینه
۵۸۴ شه وسا جابوژو خانو بسینه

تو زور بترسه له چاپلوسی
حرامه بکه ی له گه ریا ن دوسی

راسی و دورستی بۆرژای خواس —

۵۸۶ هرگیز گوم ناوی کس له رێگه‌ی راس

دۆش له زسول ماوه بۆ شو مهت

قورثانی خودا و سونتی حَضَر هت

بَد بختی ته‌نیا ئه‌وه‌یه خاسی

۵۸۸ دوس و دوژمنت ته‌میس ته‌ناسی

چند جَوَر چَند جَفا چَند خا که ساری

بۆم به شوانه‌که‌ی حق نادیار ی

قول زه‌ش و چَرمو ناکفیه دیار

۵۹۰ تاکاتی ئینسان نه‌گیته بیگار

خرا و ترین دوس ته‌وه‌س، بکوشی

تاریفت بکا و عیبت بپوشی

گشت به ئومیدو هوای هیواپه

۵۹۲ بویه به منداڵ شیر ته‌دا دایه

ئه‌ر کج دا پبنی به‌نا، ته‌ول خشت

ثاقیبَت ته‌رمی دیواره‌که‌ی گشت

به مندالئی به س' به جوانی مه سی
 به پیریش سسی که ی خوا پرسى؟ ۵۹۴

راسه زانای خاس له زانای ده غل

جیا وه نابن غیر به جُسنی عَمَلْ

شه وه به به ره ی زانین له دونیا

تو بپاریزی له گوناو خه طا ۵۹۶

سّی کس له م دونیا زومه بن فانی

قصاب و دار بر نه چیره وانسی

هرچی فره بی هرزانتر شه بی

عيلم فره وبی گرانتر شه بی ۵۹۸

هیچ خوراک مه خوه به بی اشتها

به ره له تیژی ده س کیشه له غذا

پیاوی دیوس و بی عورزدو غیرت

هرگز نازنه وی بوی له جه نه ت ۶۰۰

ثیمانی کامل نیه هیچ که سی

شه راضی نه بی هاوسی له دسی

هرکهنی عَهْدو پیماننی نیسه
 ۶۰۲ بیناسه شه وه گیماننی نیسه

هرکسنی نهکا شوکرانهی خود ا
 به دل له هیچکهن تشکر نا کسا

شه گر خوشت تی له پیا و خاصی ۶۰۴
 بیکه به پیشه دورستی و راسی

مردنی خلکی و قوم و شه قره با
 موعیظه س که سنی هوشی پی بد ا

وایان فرمووه زانا و ژیره کان ۶۰۶
 شه رله شیف باشه ناشتی له خرمان

کسیکت دی بی شرم و حهیا یسه
 شه غیبه تیان کرد مه یژه گنا یه

هرکس مارهئی ژن نفلّه بکا
 ۶۰۸ له گر خیزانی خوی زنا شه کا

کهنی به راسی ته مای مردنسه
 همیشه کاری چاکه کردنسه

مه حاله رَحْمی خوا نازل نهوی
 ۶۱۰ له و ماله هَتیم تیا گه وره نهوی

قسه ی که م باشه هر چند مه لا یه
 قسه نو قره بی سکوت طه لا یسه

عیادت بیمار رَویه ی رسوله
 ۶۱۲ هیچ ترکی مه که فره مقبوله

نهر بمری له زی زانینا هر که س
 نهر شهیدی نه که فی ته ده س

چه باش فرمویه شاهی مه دینه
 ۶۱۴ (اَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصَّيْنِ)

نهر صیله ی رَحْم و جیگه بی یری
 توشه ی قیامت بوخوت نه نی یری

کور خاص هر له مندالی دیاره
 ۶۱۶ مُشت خوی نمونه ی بارو خرواره

کم و بیش نه بن به عادت کردن
 خه وو خواردن و زور قسه کردن

مه‌خوه شتی زور گرمه بیا سرده
 ۶۱۸ با دوچار نه‌بنی به دردی معده

له‌جیگهی نمناک پا دامه‌کیشه

توشت‌تی روماتیس و دل‌شیشه

۶۲۰ ئا و شه‌وو‌خه‌وروزله‌ش بیمار ئەکا

ژن کوردار مالی شو خرا و ئەکا

آگر عاقل و خاون ئیمانسی

هرگز مه‌خه‌فه توبه عوریانی

دست‌بشوره دایم به صاون — ۶۲۲

رو پاکه و مه‌که به چاکی داون

هرپوشی مه‌که و‌ببخ دیان —

سیواک که له وخت‌خه‌وو به‌یانا

ده‌س به چناکه و دودس به ئوژنو

۶۲۴ مه‌یکه به عادت‌نا‌جوره بو‌تو

ئه‌گر شه‌نگوست نه‌کیته بینسی

توله سینوزیت محفوظ ئە‌مینی

به شی به خیلّی ، فتنه شی و خیانت

ته ترسی هر که سن خه یانت کا ر ه
 شهر چیو هه ل بگری سگ دز دیاره

له چله ی زمسان به له ئاوی سزد
 ۶۳۲ به و شرطه نده ی له پرد نامرد

هر دهردی بوخوی درمانی هه یه
 گوجی و بخیلی علا جی نیــــه
 ۶۳۴ ته گهر واز بیړی حسودی بی قــــر
 ئاو ته خواته وه گرگ له گهری مــــر

کهر دیزو ته کا حه ز به توپینی
 به لکو خاونی ضره ربوینــــی

بیلّا دا که فی خسیس بڈکار
 ۶۳۶ یارّه بی خوځا پانځاته مار

ته بلّه ته وه یه که خوی ناناسی
 هر روژی دهرتی له نیو کراسی

قدیم ویژیا وه مالی ئه مانن
 ۶۳۸ خاک و گلش لی ناکه ن خیا ننت

دز به شه و دزه ئه م به نیوه رو
 رحمت له روحی کفن دز به رو

دزی خرابه چه وردو چه زل — ۶۴۰
 میروی مال ها و سی شه و ئه یکه نه مل

تا دزو خائن هاله ولات —
 خه م و ئاخ کیشان هر هاله پاتا

سه رتا پای بالام حسره ت و خه مه
 ۶۴۲ حسود هر ئه یژی خه فه تی که مه

هر که سی نه بی له بیری توله
 ئه و له بابی خوی نه بووه ، زوله

چایک تالت خوارد ئه ر له گر که سی
 ۶۴۴ خیانتی پی بکه ی ناکه سی

ئه شیا بمر دای ئه بی دار ز ی
 رفیق قافلّه و شریکی د ز ی

تا کۆله فیتنه ئاوی ژیر کاوی ۶۴۶
 شهرو ناکوکی دوائی نائی

سگ ئەر نوستوه زای مه پهرینه
 فتنه خهفتوبی ههلی مه سینسه

قسهی دوکراسا ن بی اعتباره ۶۴۸
 وه کونیسک بهرو پشت نادیاره

ئاشم له زوژا شهونه دهر دینی
 ئاشهوانه که خوی بی قه پینی

هرکەس حسوده یا طمع کاره ۶۵۰
 گنج قارونی بی هشتا ههزاره

حسود له دونیا لذت ناوینیی
 جورم و خطای بوو محشر شه مینیی

کهله شیر برسی کزو ناتهوا و —
 خرمان ئاو بریاو شهوینیی له خاو
 دۆله مه ن کومهک بههزار نهکا —
 رساو سهر شوژه له هردو دنیا

(ثیقتما دو تیکوشان ۸۴)

نڅار بو نانی له دهوانده وه
دارا هاله شون دواي میعدده وه ۶۵۲

واله چوار شتا لذتی دونیا
خیزان و خانو دولت و طه لا
چوار شت له دنیا نابارو تاله ۶۵۴
یکی له وانه زوری عه یالسه

دوهم ژن خائن سی هاوسای خراو
چوارم دامای وژینی تاته و او
دوینا ههروه کو لاشی مورداره
طالبی زورتر سگ و که متاره ۶۵۶

وابه بو دنیا که جاری نامری
بو عوقبایش وابه که سوزی آمری
قناعت بکه دایم له دنیا
(الْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يُفْنَى) ۶۵۸

هرتا جوانی زحمهت بکیشه
له کاتی پیری راحت بنیشه

هیچکس به تاجه و ناتوه سه دنیا
 ۶۶۰ بومال و مقام سهر مژه وه ببا

تیکوشه هیچوخت ندهی ناخونهک
 ثهر سهودات نیه لهدوکانی خلک

له دنیا هرکس کرانشینه
 ۶۶۲ بی خم وخیال هم خوش نشینه

نه د بَخشم هرچند فره نیم راضی
 نه یکم به خاطر ریشه کهی قاضی

عفتا وه لدگان شس دهسی تمام
 ۶۶۴ خهبری نیه له نهارو شام

لَعنی کردوه بشیرو نذیر
 له زشوه دهر وه له زشفت بگیر

زاهید که ها شون پول و مال وه
 ۶۶۶ کرایه پیش پیّت با میوه مال وه

زیاتر له دخلت شه گر خرج شه کهی
 پیّت نایژن عاقل نه قام وئه بله ی

له رسول الله - نقله نهی سخن
 (كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا) ۶۶۸

کاری ته زانی کاری تو نیه
 ثامانه مهیکه قازانجی نیه

ته مهلی هزار کهسی گدا کرد
 ۶۷۰ هزار شازادهی سوک و روسوا کرد

هیچ به کس ناده م مالی خوم بوخو م
 مالی مردومیش وک حه لوا ته خوم

هرچی بییت له لای دوسه وه باشه -
 ۶۷۲ شهر پوس باقله و سوسی خشاشه

تاقت بیژانه له گریا بسا ز
 هشتا نازانی ته و نرخی پیاز

هو متشیخ موریدیکی کهر
 ۶۷۴ خیری بیشتره له ده کیسه زر

هرکس خوی صلاح مولکی ته زانی
 راویژیش باشه ته گهر بتوانی

هرچی کونه خشت پاره تا جوره
 ۶۷۶ که لهی کیقباد یاسلم وتوره

هرکه وه ته مای دونیای ده نیسه
 به ته مای خورما له داره بیسه

که ران هر شه وه، شه وینن له خا و
 ۶۷۸ خنکیا و ن پالان دوزان به لافا و

جوان مه نیره بو ژن په سه نـ
 پیریش مه نیره تو بو که ر سه نـ

شه و شته که وا شیر شه کا زیوی
 ۶۸۰ هیچی تر نیه غیر ده س نه زیوی

بی مالی وه های به سرم ها و رد
 بد تر له وه زر به قارونی کرد

مر جیگه ی شه چی که چینه بوی
 ۶۸۲ نا چیته جیگه ی که چی نه بوی

هر وا بو رسمی شه ی دونیای درشت —
 کا تی پشت به زین تا وی زین به پشت

تو ئەم مسئلە ئەشئ بـزانى ــ

دائىم ئاۋ ئەچى بە ئاۋە دانى ۶۸۴

كار ھەر ئەمەيە وتىم بەم جور ە

ئىتىر ئاۋ بىرا دست بشور ە

سەر ومالّ لە تو درىغى نىيە ۶۸۶

بزنم لە دەتمەن ھىچ كىمى نىيە

سفرەى پور بايس ئاشتى مالّ ە

مالى ناتەواۋ قرەۋ جەنجال ە

ئەى براى عزيز بوچ ئەۋنە مەسى ۶۸۸

ئەسبەت نەسندۈە ئاخوړئەۋەسى

دايم والە شون كارى پەن و گەن

ھر بە بى ژنى بېشكەكەى ئەسەن

چىم كردو چىم بو گشتى چاخانە

نان ئەۋ نانەيە ئىستە لە خوانە ۶۹۰

كارى ئىمروژت مەيلانە سوزى

چازانى سوزى چى ئەبى رو زى

۶۹۲ ئەر كەم فروش و گران فروشی
تېڧكره تۆ بۆ وارث تەكوشى

بەسە بۆ دونيا تەونسە مەكوشە
بۆ قيا مەتېش جەم بىكە توشە

۶۹۴ پاكى و قناعت يىكە و پېششە
بۆ رزق و روزى ئاخ ھل مەكىشە

ھركس گىرودەئى دس جرس و ئازە
ئەرشايە مەيژە پى بى نيازە

۶۹۶ ئەگر تەماتە حورۇ ئازاوى —
قرض مەكەو مەيدە ھرتاكە ماوى

ئەگر تەماتە ژىنت بى راحەت
خوت عادت بىدە تۆ بە قنا عەت

پول عقل و شعور زو شيدا ئەكا —
۶۹۸ بە تايىبەت موفلىس زورسوا ئەكا

زەوين و زمان وەھم بدوزى
بەكسى نادن زيادە روزى

ته‌واو زور خوشه دوشاو فروشی
کسی نه‌یسینی هر خوت بینوشی ۷۰۰

له‌مالی قاضی گوئیز فراوانسه
وله‌لی شه‌یژمی‌رن دانه به‌دانه

گدا هرچند که جل برگی شه
شه‌گر روی شه‌ه کیسه‌کی پره ۷۰۲

ده‌س نادا بو که‌س ویی دردی‌سر
بخواته و تاوی زمزم و کوثر

کسی ناو ماله، دو نه‌ووی نه وی
هشتیه‌کی چهن تا ماره‌نی چه‌وی ۷۰۴

خودا بی‌به‌خشی بابم، همیشه
شه‌یفه‌رموله کوی چاکان بنیشه

خوشه مالی زل به‌رزو به‌ر گشاؤ
روبه قیبله بی دل مه‌که‌روشاؤ ۷۰۶

لازمه سردان دوس و قوم و خویش
ولی به و مهرجه له حد نه‌وی نبیش

حاشا له که سئ ویل و بی کار وی
 بو پیاوی بیکار ئیواره ناوی ۷۰۸

که سادی خاصه له سه ره سه ری
 که ری به که ری سنانی ده ری

که م بخوه و بو خوت قانع دانیشه
 منت قصاب و به قال مه کیشه ۷۱۰

کار وه کو شیره تابوی نه ریوی
 دهستی بو بوهی تهویتی زوی

هه که سئ بوخوی باش ئەکا تەلش
 دوم بیّت و جابو خوی بکا کلّاش ۷۱۲

کاره کان هه موی کار ئالتونه
 به ناو بانگیه که ی به ناو خاتونه

چون ته بی دوکار وه جاری بکه ی ؟
 کاری بوکاری ته بی پک بکه ی ۷۱۴

جه م دانی که ما بو غیر که رنیه
 که ر که بتویی که ما بو چیسه

له هولۀى خوما بڼه ئى ناکا
 ۷۱۶ له هولۀى مردم سهرپهړى شهکا

هرگز مهکېشه منت شم و شه و
 خوت تهقالا به بهروژو به شه و

شرطه تو ئيسته بچيته بهره و
 ۷۱۸ گلیمت له تاو بیړيته دهره و

نهر هر دانیشی و تهقالا نهډی
 مهگر گنجهکې قارون پیداکه ی

تهقالا بډه و قولى لى هلمال —
 ۷۲۰ هيچ وخت وه خيال کهس نه يوه به مال

بهروژ بگهړى بى کارو بطال
 بهدستی خالی شه ژوږيته و بومال

کاری خوی داوه به نیمه کاری
 ۷۲۲ خوی هاتوه شار بو کریکا ری

دیر قرضه و دانن له نه داریه
 دس تنکی مایه ی شرمه ساریه

که پهنک له پاش باران و به فراو ۷۲۴
نوشداروله پاش مردنی زوراو

له خوتا شهگر تو نه که ی فرما ن
شیتړ خه لک نا کا گه رمیا ن کیوسا ن

وه کاسه ی هاوسې بیر بکه یته وه
۷۲۶ شه بی و بی شیو سهر بنیته وه

سورنا چی برسی زوری بو بیـری
زه ماون خه لکی شه که فیه بیر ی

گدا بگهی سهری به شائی —
۷۲۸ نا چی له بیر ی مه زه ی گدا شی

کوشه له ی دونیا گوشه یکت بوی
بو قیا مه تیش توشیکت بسو ی

هر که س ته ما یه طاوس بوینی
۷۳۰ جوری هندوسا ن شه بی بوینی

هر چی خوت نه یکه ی بی سوده کا که
به دستی خلکی مار بگری چا که

له مند ئاسیا و زمهر ئه گابان ۷۳۲
 نای مالیته وه ئه و له یککیان

چون خوی ناگورێ کاری خودایه
 له و هایه و مایه هاتوه ئه و پایه

مالی دونیائی وه سه چلکی دس ۷۳۴
 به یینیکا نیه له بێنیکا ههس

مالی پور له رازیانهس هه می شه
 خویان ئه مزن به دردی دل ئیشه

تاقه مریشکی دایم هیلکه که ر ۷۳۶
 با شتر ه له دو گاوی چفت نه که ر

ئه گه ر روسه می نه ته وه ی زالی
 هیچ قوربت نیه ئه گه ر بی مالی

کاتی نه باری فه لائی ئه کما
 وختی بواری ئاشی کار ئه کما ۷۳۸

له بانجه بوکه س رزق نا یی ته خوار
 ژین که ی ئه چه رخی بی کوشین و کار

۷۴۰ ئەگر کاربکەى باش و شیرینی
ئەر نویژ بکەى پاک و نورینی

شوان هەرتاکە فرە بخە و ی
زانەکەى زور تر دورە و ئەکە و ی

۷۴۲ یەکی ئاغەیه و یکی کوڤخایه
یکی فعلهیه یکی به نایه

هر کاری سخته ئەژم نازانم
نازانم بیوه راحەتی گیانم

۷۴۴ بە کەر ناویری بە کوپان شیرە
جایی ئەو کەرە لە قوردهر بیڕە

تو که حاضر خور بیخ سیۆه ر ی
هیچ خیرت نیه هر دەردي سەر ی

۷۴۶ پیاو تەمەل و گول هەم دستەوستان
چ لە گرمیان چە لە کوهستان

تا گوڤرەکە ئی بکری بە گاو
خوین ئا دەمی ئەکرییته ئاو

بنی ههوانه شهگەر کونا و ی
 به جوال تی کدی هیشتا پر ناوی
 ۷۴۸

هه رکهن به هارو تاوسان نه کوشی
 زمسان کوته کدی شه بی بفر و شی
 حتمی بیستوته توکهم یا فره
 ۷۵۰ زیله له ههلوای نسیه بهتره

راضی به کهم به قرض مه ده بگشت
 نو بده به هشت هشت بگره له مشت
 که سی که کاری هر گدائی
 ۷۵۲ شهگر پای بوی بوی زیائی

واشه یژن گهلی له مقتصد یسن
 سرکه ی موفت شیرین تره له هنگوین

شه وهل بوژوانه بو ناخری کار
 ۷۵۴ با ناخری کار نه بی شهرمه سار

هر جور بسینی هرخری در هات
 باز هرزانتره له هدییه و سهوقات

خو دیوته بزن بوتاقه شه وی

تا جی خوش نه کا هرگیز ناخه وی ۷۵۶

بجو تیکوشه غیره تی به خوت

نان تا نهی جاوی قوت نادری بوت

دایم دلت بی وه لای یاره وه

دستیشت بوی هم به کا روه ۷۵۸

باشیان فرمووه وراسه وهرواسه

پول سپی هر بو روژی ره ش خاصه

همیشه نهم وت گا بورم شیړه

خوی کرده وشر له ترسی گیړه ۷۶۰

گهره کیه توشی دردی سهر نه وی

ماسی بگری و قولی تهر نه وی

بوکاری بچوک نه ونه مه کوشه —

گوم هرچی قول بی پامه لای خوشه ۷۶۲

هر گز نه مه لی نه که فیه بیسرت

دهس مانیا و بنه سهر زکی تییرت

پیا و دیتہ بیری کہ زوری بوہات
قرضداری کونہ و خزمی دور ولات ۷۶۴

ہولہ ناکری بہ بزی ہہ ژا ر
گای جوتی شہی و پیاوی کونہ کار

گہرہ کتہ زحمہ ت نہ کہ فیہ ملت
ماسی بگریت و تہ ژ نہ بی قولت ۷۶۶

ٹاسیا و ٹارد ٹہ کا و جہ و ہر ٹہ نوینی
چہ ق چہ قہ چانہ ی خوی ٹہ شکی نیسی -

سہختہ بوکہ سی بی مال و پولہ
کہر طلای بوی گہورہ و ما قولہ ۷۶۸

ٹہ ربہ دورو ویژ ناوت دہ ربچی
قیمہ تت ٹہ روی ٹا بروٹ ٹہ چی

ضرہ ر لہ ہر کوی بیگریتہ وہ
خیرہ و قہرہ وی زوٹہ بیتہ وہ ۷۷۰

کشتیت غور بووہ وادژ دامای
یا پیرہ ژنی دولہ شہ کا وی

۷۷۲ وتیان به وشر کوریکت بیوه
وتی له بارم هیچ که مه و نه یوه

ثم قسه تواو به سودو که لکه
پیاوی خوش حسا و شریکی خه لکه

۷۷۴ کو ته کاته وه مورچه له هاوین
تا له زستانا نه مینی خه مین

کهی به هو کردن ئاسن نرم ته وی
له کوی به شه می حه مام گرم ته وی

۷۷۶ چق به له داس و زور به له هه سان
منتی لایان دومه ژن مه زا ن

راسته که گدا شیرای خودا یه
شیریکه وه لی بی دست و پا یه

۷۷۸ دا ته گانی به هه لسه ره سه رپا
غیره تت کوانی یا خوا سگ بیخوا

هیچ که سن به ئاسان ناگاته خوشی
ته بی ده و رانی زحمت بچه شی

(به‌شی میوان، ۱۰۰)

۷۸۵

ئاغه و كه وره ئی خرجی گرانه
ریشته هیشتوه هه‌لبگره شانه

قدی سیم و زر زرگر ته‌زانی
قدری گول بولبول باشترا‌زانی

۷۸۲

پیاوی میوان دوس بو‌رویته هرکوی
بی منت جیگه و توشه‌ی خوی ها، پی

میوان به‌خیر بیت‌رزقی خوی پیه
میوان خوی جزئی بو‌خانه خویه

۷۸۴

میوان هیچ خوشی نای له میوان
خانه خوی تو‌رس هم له‌هردویان

میوانی دیر وخت ناوی گله‌کا
بیخوا و شوکر کا، هرچیکیان‌پیدا

۷۸۶

هیچ وختی مه‌ده کاربه میوانسا —
مه‌ر به‌کیف و میل خوی بیته‌ها‌نا

نا‌روی نا ئومیدکه‌سه‌مالیا
یاخوا ده‌سه‌نه‌کا کیسه‌ی خالیا

با جی مینى له کاروان و خیلې
نا وی میوانت تو به جی بیلې

میوان ناروانى خوبو طعا مت
بیری وابه لای خولق وکلا مت

بوجو شوکر که چون میوانه که
۷۹۰ رزقی خوی شه خوا له نیو خوانه که

بیرا بو میوان هرچی حاضره
چونکه ئیسرافه مخارج فره

شر خرج و کرین له پای میوانه
۷۹۲ به حاتم طائی بوون ئاسانه

سونه ته میوان بکه ی ره وانه
هرتا شه رویته بردرگای یانه
کسی نان بده و همت بولنده
۷۹۴ مالیزی که م بی هر ده وله منده

میوان عزیزه به لای خودا و
پیش خوی حواله ی رزقی کریاوه

۱۰۲

(به‌شی دوسی، رفاقت وه‌فا و بخشین)

به‌م شیوه هه‌ر، نه‌تیژی له‌کارم

وادیاره تویش نه‌وی به‌یارم

گورگی برسی که‌ئێ ته‌پرسی ته‌حوال

۷۹۶ و شتر صالحه، یا که‌ری ده‌جال

ئه‌و که‌سه دوسی سه‌رومالیه

وا شریک خم و خوشی وتالییه

بلی هر وایه گشت ئاکامی جنگ

۷۹۸ یکی پیروزه‌ویک له‌قبری تنگ

له‌لای ئاسنگه‌ر که‌سێ دا‌نیشی

جلی ته‌سوتی و سه‌ریشی ته‌یشی

دوژمن دوژمنت به‌دوس بزانه

۸۰۰ دوسی دوژمنت بو‌تێ ه‌ل‌دانه

که‌سی بو‌خوی بێ ته‌وه که‌ئێ ژیره

ته‌وه‌که‌سه ژیره خه‌لکی له‌بیره

۱۰۳

۸۰۲ برا ئەر خوشتدى لەجەساوى
برائىمان برا كىسە جياڭسى

هەر وخت دست بو بەكە وگيره و ه
چاويكت بوى به فقير ه و ه

۸۰۴ خوا بىپيچىتە و دورو زەمانە
تاكە قرانىش بىوہ جژنانسە

پشتت ئەر نا خوين خوت نە يخورىنى
نا خوئىنى مردم خروى نا مړىنى

كاتى باورؤ ئىعتما د نە ما
۸۰۶ نامىنى بودوس غير لە مرحە با

هەر خاص وراس بە پكت نەكە و ي
كس لە ريگە ي راس پا ي ھلناكە و ي

۸۰۸ ئەگر فرصت بو ھىچ مەكە ونوز
شېزى لە قرنى شە مەبە نوروز

چون ئەبى خاصى شونى نە مېنى
مژگە وت ئەر بزمى مېحرا بى ئە مېنى

کسی ہی سَند قرض با تہ دوسی
۸۱۰ یا پولی لہدہس تہدا یا دوسی

قسہی زورم ہؤ بیژمی بود و س
وہلی دوس پیڈا ہؤم نہ ہؤ آفسوس

میژہ فلانی خا و ن تہ قنرہ باس
۸۱۲ ہزار کسی ہؤی نا کس ہرتنیاس

دوسی با و ہ فا بہ ہرقیمتی
تہربی فروشی توبی غیرہ تسی

بہ دوسی مہگرہ رفیق گیانی
۸۱۴ تا چند جار نہیکہی تو ٹیمتھانی

تہگر تہ ماتہ دوس بکہی پیڈا
دوس ہل ژمیڑہ لہ خیلی گڈا

تہر لہگر مننی تولہ یمنی
۸۱۶ تہرلہ بہ مہنی تولہگر منی

ہؤرو تہی خواجہ ہرجت ہس بیدہ
یاری بسینہو لہدستی مہد ہ

کاتّي ٿه تواني ٿينساني خاص بي
 ۸۱۸ لهگر خالق ومخلوقا راس بي -

سگ وتيه زيوي كهي جڙنتانسه
 بيم بو ديڏهني و بيم جڙنانه

وتي ٿه وروڙهي كه تو ناوٿيم
 ۸۲۰ جڙني گه وره مه له ماوهي زينم

مه پرسه بو كه س ٿائين ودينسي
 پرسه له هاوڙي وله هاوشيني

بوکا که دهرويش دؤکه قات نيه
 ۸۲۲ ٿه رتو دوسم بي دوزمن بوچيه

داري تاقه دار قطنابي به دار
 دوسي دور ولات قطنابي به يار
 کارڀکه دوسي قديم بميني

۸۲۴ ٿا و ٿه روا وهلي ريخ هرٿه ميني

دوس ٿه وکه سهيه بڏکا گرینه و
 دوزمن ٿه وهيه ٿه ڏکا که نينه و

دوژمنی دانا برزدشه کاته وه —
دوست نادان بی پوچت شه کاده وه ۸۲۶

شه گهر نه ناسی دوژمن و دوست
هر به زیندوی شه که نن پو ست

تاکه نه زانی دوست یک ژووه
سفره ی دلی خوت بوی مه که ره وه ۸۲۸

به کاکه کاکه، هاته لامسه وه
ئاخر وه که سوچه، دایه پامه وه

شه وکه سه که وایه حیسانی پاکه
له حیساب که شی بی ترس و پاکه ۸۳۰

ویل که بیگانه عومری نه مینیی
دوس گوشت بخوا اسقان ناشکیینی

شه گر هر برا له پشت برا وی
شیر مهر قضا له لای خودا وی ۸۳۲

ژیوی شه گر شیر بی له پشتی
وردشه کاکه له ی پلنگ به مستی

ژن كه فېته شون رسواښى زشتى

سى به‌رده‌ى طهلاق زوبنه مېشتى

ژن بيژيټه پياو به‌تو چه مربوط
۸۳۴ نه‌وه نه‌شغالنه بيخه نيوى پوت

ژن نه‌گر باله در بې حياى

هيچ چاره‌ى نيهو علاجى نائى

بعضى ژن ژنه بازيكى ژانه
۸۳۶ بازي هرله‌بیر ليباس و نانه

شو مردوړ نو چار، زايو بخوا زه

طهلاق ده‌راوان سهرخو مخوا زه

نه‌گر ژنه كه تليټ هل نه‌مالى
۸۳۸ مال وه‌جى بيلنه زوبكه يالى

خانويه كيكه و كدبانو دوييه

بويه خاك وخول هتا شوژنويه

۸۴۰ ژن به لاس بوئی له هر خانوئی
یا ژبدهیج مالئی بئی بِلّا نهوئی

ژن که دو دل و ده زوانی ههس
رازی ده رونت پئی بیژی غوسه س

۸۴۲ خیزانی صالح ئهر دس رنگینه
سوونی مال و کوله کهی دینه

خوا ئهر دای ژن و کوژی حسا وی
شوکی شه و بکه هرتاکه ما وی

۸۴۴ کاتی که ئینسان ژنی شه خوازی
یا شه یواته وه یا خو شه یبازی

ساکار میگره ازدواجی ژن
باشترین دوسه و بدترین دوژمن

۸۴۶ شه وی ژین بکاد ئینسان و بئی ژن
وه لی شه و ژینه ژینی پئی نایژن

زیننه تی ژنان حیا و عیفه ته
ژنی بئی حیا طوقی نعله ته

سهرمايهی ژنه ماقولئی و حهیا
 ۸۴۸ حهیا تکیکه که تکیا تکیا

مرد میدان بی و نترس له دوژمن
 بوت با نادریی هرگز بهنی ژن —

ژن به پیا و بیژی توهیچ مه کر ه
 ۸۵۰ شو، نیه بیژه گزگه کو ته ره

ژن به بی که سی ویل و هار شهوی —
 پیا و له بی که سی زور هزار شهوی

ژن وه سه هه نی خاص و خراوی —
 ۸۵۲ هیچکه ناینا سی دورس حه ساوی

دایک له بختی شه گهر راضیه
 شه و بخته بو کج نا و جیا زیسه
 بی به قا زورن له نیوانی خلک
 ۸۵۲ وه لی نه و کو شه سپ وژن و چهک

صفای مال و اله گزگ و شاه وه
 صفای کج و اله بوروو چاوه وه

زور موصیبتہ دوش تہ دنیا
جوانی تہ مہ لڑنی بی جا

ڙن هر ڪا م هي بي عقلي چيسا بي
لاي شو پي خوشه تا ڪه لاي با بي

کاتی وتہ ژن مانگ ومہلہ کہ
۸۵۸ شہ کہ فیثہ ناو بہ لاو مہلہ کہ

کچی کہ گہٹی بہ ہژدہ و حَفْدَہ
شہر موشتہری ہات مہ ویسہ بیڈہ

پیا و سر چاوه و ثعل و سهریا نه
 ژن کوکهره وه و بندو بهریا نه
 نه بی بترسی پیا وی هوشیا
 له ژن شده لار سالی دوبه هار

۸۶۲ شەبىي لە دۆشت زور بترسى كور
لەسكى ھارو لە زنى دەم شر

کچ تا شتوانی ئه بی که مه ن بی
بترسی نه و تو شی که مه ن بی

۱۱۱ (بهشی غیرهت و دَسَهَلَات)

کورّی خاص چاوی له میراث نیه
۸۶۴ کورّ نهگر کورّ بی مالی بو چیه

مه زوانه قه دو باللو شه وکته تی
برروا قیمت و هه ل و غیره تی

مه زوانه ئالته که وردو ریژه
۸۶۶ بیچه شه، بزا چند تون و تیژه

کاتی ئه زانی عاقبت شه مریـن
مردانه بمره نه حیزانه ژین

کورّ غیره تی بی فرقی چه سن بوئه و
۸۶۸ کورّ نهگر کورّه چروژی چه شه و

هیوام پیته نیه زل و بی خیری
به کهر ناویری به کوپان شیر

کورّ ئازا ته نیا جاریکه و شه مری
۸۷۰ وه لی ترسنوک هزار جار شه مری

روژی که له شیر بویت و بمریـ
خاصتره له ژین سالی به مری

+++++

خوشی بو مردن دوزمن چه فایه

دونیا بو شیمه‌یش هربئی به قایه

ولاخی شهل و گا پیری شاخدار ۸۷۲

موحتره متره له مردم ئازار

ئهر ترحم که ی به گورگی غدار

ظولمت کردوه له پیزی هه ژار

کهن خوشی نایی کاری ناچه سا و ۸۷۴

نه سیخ بسوزی ئه بی نه که وا و

پشیله که دی دوگ بوی مه حاله

وتی خوم خزی پی ناکم تاله

ظالم بی به پرد مه روبه سربا

با به ده می سگ پیس ناوی ده ریا ۸۷۶

چرای مظلومان دایم کهم نوره

ئاوی ظالمان سهر به ره و زور ه

ثیتر له و شوینه کارت نه ما وه
 ۸۷۸ شه و مانگا مردو گویره بزیاه

ببینیکه خه لک لیټ شه سلیمیته وه
 کاسه پرّ ببی قلم شه ویتسه وه

بیخو شه وهنده به خوت شه نازی
 ۸۸۰ نه سر سیری ونه بیخ پیا زی

پیا و مالی شه وی ژنان طه لاوبرگ
 قسا و خه می پی، و بز ن خه می مهرگ
 گهره کته دوربی له گیره و کیسه
 ۸۸۲ بقد به ری خوت پارا بکیشه

شه ی خوین مزی گهل نزیکه بمری
 ئیژن سکی هار چل روژه عومری
 هرچی میرو له کردی به سالی
 ۸۸۴ و شتر لیسی دا هربه قپالی

پشیله له حال کویری و که ری
 باز هم له شونی مشکا شه که ری

۸۸۶ قَفَسَ شَگَر چە دوری شَمینە
پەلەوَر شَسیر تیا خەمینە

کەر شَگَر بیبی دوشاخ وەکو کا
تەواوی زوین ژێرو ژو شَکا

۸۸۸ شەزانم لای تو شەم قسە تالە
زوربیت قەبالە ئیتر بەطالە

کاتی بە خوشکە هیچ ناگریتەگوی

کوێک شەزانی قوناخ هالە کوی

۸۹۰ خوا قادره، توله شەسینی
بو هر ظالمی زوال شەگەینی

نانیکی خواردوه شەو بەو ژۆنهو
ئێستەیش هر شەروا سەر شەو شۆنهو

۸۹۲ شەگَر شیرنادەئە لەقە مەهینە
شەر خیرت نیە شەریش مەگەینە

کاتی پوڵ قسە شەکا بوکەسی
حەق و عدالت زوان شەو سەسی

ټهگر سهړچوپي بډه‌ي به گا مټش
ټه‌وېش هرېولاي کا ډن ټه‌يکا کټش ۸۹۴

ټهر دورو ويژه‌و، ظالم و، شيطان
بُروى به‌ري يا وېشتي‌کنه‌لا ن
هر بو کوټ‌راښي چاوي دوژمنم
ټه‌بي بيسازم ټه‌شي بيسه نم ۸۹۶

يا خوا دوژمنت هم که‌ر هم‌لالي‌بي
نشميل سبه‌ب‌کار وه‌کوي‌زو‌خا لبي

پيويستم نيه خنجر و چه‌قو —
واللهي سه‌ري ده‌بزم به نه‌وو ۸۹۸

شا‌نه‌و شيروان وه‌زير به‌ختيار
که‌لاوات ټه‌ده‌م هزاران هزا ر
دي نه‌ما موفته بي‌را پاره‌گت
خوا غفوي کا، مرد باهي، پاره‌گت ۹۰۰

ټاگر ټه‌که‌مه‌و له‌بان پشنت
تا توبه بکه‌ي له‌کار زشتت

شته کانی خوی جیا و تهریکه

۹۰۲ وه لئی له مالی خه لکا شهریکه

تهریشی وینئی له نیوی قهبر ا

یک دو پاله قه ی شه دابه سه را

گدا هرجی زور مل لاره و بکا

۹۰۴ بزانه زورتر شه و دورو شهکا

که م بخوه، با مفت با بی منه ته -

تهرکای خوت نیه کا دان هی خوته

سودیش ها توه سه رمایه شه خوا

۹۰۶ حسود له دورو ها که دیق شهکا

بو شه و قید نیه جوربی یا نا جور

پول که فن دهر بی مردو گور به گور

طمع چی ناورد به سه ر ئینسانا

۹۰۸ کوسه چوبو ریش سمیلیشی دانا

شه ونه حریص و پور موده عایه

به قولی مشهور کیچی به گایه

ههلامات مه ده كه م دس دا كيشه

۹۱۰ بَقْدَ به رّی خوت پارا بكيشه

كاتّي كه رَشفت بَيَدَ له درگا وه

عدالت شه روی زوله كونا وه

بزن شه نكبه ت رّوی لی بـكا

۹۱۲ طمع له توشه و نانی شوان شهكا

تو كه پایكت وا به لیوی قبرا

تاكه ی شهكوشی بوما لی دونیا

كوانی شاداوه نمرودو فرعون —

۹۱۴ تازە ته ماته تو هه لّبه سی تهون

شهوند به دونیا تومه به دلّ خوش

طاق کیسرا بوبه لانه ی بایه قوش

گر بدری به كه ره دوشاخی گامیش

۹۱۶ هیچكه ناتوانی لی بچیته پیش

صاحبو مالّ دس له مالی هه لّ آگری

دز هر به هانه ی حق زحمت شهگری

سهگی شوان ئه یژی یه که ی ژیا نه

خوزگم بهو سه که ها، قما و خانه ۹۱۸

بی تاوان سه ری ها به داره وه

تاواندار خوشیه به لای یاره وه

چه باش وتویه دانای هونه رور

سگ زه ماوه نیه به توپینی که ر ۹۲۰

بو کولیژی ساق هه تیوئه گریا

ئه وه کیشی بو سگ کردی پیا

بیلا له جی که م فره بنیژی

مشهوره ژژدی رسوائی تیژی ۹۲۲

چون هاوار نه که م من له م حقکوشی

مردم برق ئه یگری من چرا موشی

ئهم پنده چاکه زور موعتبره —

مال خونه خورم، دوس میرات به ره ۹۲۴

کسی که ژژدو مشتی قوچا و ه

شیر به گوی بگری هشتا بدنا وه

۹۲۶ ئەول بېرانبە درزىك بەلەخوت
جا جوال دوزى بەلەبزاكت

هر وایه رّسمى دّوروزمانه
پادار بگره، بې پاهى ویمانه

۹۲۸ تا وى كلاوه كەى خوت بکه قاضى
ولّاخ توپیوو خاون ناراضى

ئەلّین كەسەگى ئاشى ئەلستە و
سگىكى تر پاش ئەویەلستە و

۹۳۰ ئەگەر ھروابى، خوله، مونافق
خوزگ بەكفن دزەكەى سابىق

كولكى لەخرسى بکەنیتە و
ھرباشە حەقى ئەسینیتە و

ھركەس وتەماى ئىضافە بەشە —
۹۳۲ حەقىە بې بېژى كام چاوت رّەشە

كەس ناوت ناوا ئىتر وەباشى
چونكە ھەربولای خوتى ئەتاشى

۱۲۰

کەسێ گویژە کە ی مردم بیریتە و ۹۳۴
گۆیر هوسارە کە ی بوی شە مینیتە و

دوشتی شە مینی بە پیری مروف —
طما عی فرە و، حرس و ئارەزو

حسود حەز ئەکا عومرت نە مینی ۹۳۶
نا خوینت نە بی خوت پی بخورنی

خەلکی لە دنیا گشتیان ئەکوشن
زوردارو بی عار، ئە یخون ئینوشن

تا دەوڵە مەنی چوار دۆرت پڕە ۹۳۸
باوک بی برا و، ئاموزای فرە

من ئەلیم ناوی ئە یژی تی کوشە
من ئە یژم نیڕە ئە یژی بیدوشە

دوینی ملهورو ظالم بویت کە چنی ۹۴۰
شپرو سەر شورو کزو مل کە چسی

بیستومە ئەلین مارتا مار نخوا
هەرگیزا ناوی ئەو بە ئەژدیها

نه وه کدږه نه ، به ، نه وه کوتیښه
 ۹۴۲ کرده وهی مشار بکه وه پیښه

نهر مردی ده می شیرین که که می
 نه مشت بوه شنی له نیوی د ه می

حیغه لهی دنیا خوت بکه ی وه په ن
 ۹۴۴ بوسی چوار که زه متقال بو که فه ن

هیچ وخت بو ظالم سر مه خه فیښه
 بودین و وطن خوین برژینه

دس طمع نه ونه تاويزان مه که
 ۹۴۶ خاونی که ره م په شیمان مه که

هر داری کرم له ناوی دا و ی
 نه شکي و نه که فنی به سوکه بایی

هر روز به گزی هره شه و بښه نگی
 ۹۴۸ هر سات له باری هرکات به رنگی

کاتی بالا ده س سرکاته نه به رد —
 سری ژیرده سان نه رویته ژیر به رد

۹۵۰

حکیم تی مردم خوش شه کا ته وه

فتنه هر ئاگر گهش شه کا ته وه

هه رکه عیبی خلک بولای تو تی ری -

۹۵۲

عیبه کا نی تویش بوخه لک شه ژمی ری

که فتونه گزو فزو فیل لیما ن

ئا هو ی نه گیریا و شه وخن پیا ن

۹۵۴

زما ن زه ری خوی نا بی نه چه شنی

روژی کی ما وی ده س خوی شه وه شنی

هم ئا و هم ئاگر شه ما نیا ن نیه

هرچند نفعیا ن له بو خلکی هه

ها کا بو ن به گورگ مردم له دونیا

هه رکه گورگ نه بی گورگ شه بی بیخوا ۹۵۶

به ئیمرو سوزی کفره و دورو دان

قولی ها وینت پی م خسته زستان

دورو، ویژ شتی له بیر نا مینى
 ۹۵۸ حافیظه ی که مه زو دانه مینى

جیگه ی شابازان کور کوره بازان
 زیوی له جیگه ی شیران مه تازان

۹۶۰ بو ی فن وفیلّه، بزوا ی من واسه
 نیم کاسه ی هه یه له ژیری کاسه

دورو، دورو ویژ شه مه یه کارى—
 هم له نال شه دا هم له بزما رى

۹۶۲ وک گوله به روژه ت به سر ها توه
 چو هرتا وی ژووت وا به لایکه وه

خواه خوى راسته و خوشى تى له راس
 راسته دورو ویژ دوژمنى خودا س

فن و فیل شه کا فه ن شیطانى
 ۹۶۴ تاريف خوى شه کل پیمیان نزانى

وه ها فیر بیوه بو دورو زانین
 مَر له پشت درگا، بیژی خومانین

دز شهگر له سهر دزی جه سور ه

خوتاریکه شهو تا بپیژی زوره ۹۶۶

من له شه کاره سهرم شه ماسی

سم سمی کهره و چنگ چنگ هیاسی

وتیان به ریوی شاهیت کیه ۹۶۸

وتی کلکی خوم با ورم پیه

قیامت بیدو بهشت بهش کسری

بقدر کرده وه سهم شه دریمی

کهو شهو که وه یه که خوی بنوینی ۹۷۰

له به ران بهری کهوا بخوینی

پوشتیبانی هس واخوی شه نوینی

سگ به هیژی دم شه سقان شه شکینی

تا خاون مال هات دز بگری به دست

دز خاون مالی گرت و ده سی به ست ۹۷۲

هه قیه به فیله و فنیای بنازی

حتا بو شیطان پا پوش شه ساری

(له هه منو شیوه یک) ۱۲۵

ئەو کەسە بەلای خەڵکەو عەزیزە
سەخی و خوش ئیخلاق پاک و تەمیزە ۹۷۴

بۆ خوت مەکیشە صبح تا ئیوارە
شەنە کەت بە من باکە ی تو لارە
ژن دانیشی لە 'بردەرگا و کوچە
نەھاری هیچ و شامەکە ی پوچە ۹۷۶

کاتی ئەزانی پستە بێ مەزە
دەم بکاتەووە و بکەفیه بـمـزە
وێکو کوچک رەش مل مەیزانە دەر
مەتین بە دايم هروەگ ئابید ر ۹۷۸

بۆ چیمە ئەلوند سەرد و یەخا وە
دەما وەنم ئەوی سینە سوتا وە
کر ئەگەر باری تیرو تەفەنگە
گورگی توشی بێ دی کاری لەنگە ۹۸۰

فەقیر شتی هەس کەم و کەسزێـ
خەس و بخیل هیچیکیان نیـ

۱۲۶

کاش گشت حرامی مه سی با وردا

۹۸۲

ئەوسا جا سەیزی خەلکت بکردا

هەرکه خیانت کاد لە ئەمانت

ئەوه بێ دینه مەیکه ضمانت

۹۸۴

شەڕ نابارە به و ریش و سمیلە

ئەگر توشت بوو جی ئاشتی بیلە

هەر گز ناگری شەم جیگهی چرا

برا مەتورنە بوو دەسە بسرا

۹۸۶

صد کەنیشک ناو ن بەسەرە ژنی

صد سوزن ناو ن بە گاوه سنی

ئەر دسی بوژی ظالمی غدار

نایلی ئا و بچی بە گەلوی هزار

۹۸۸

ئەر دوژمن هردو گەوج و دلپۆن

ئەر زنجیریشیان بکە ی ئەیبۆن

ئەگر تەماتە سەرنەخیتە خوار

هەرگز بێ بەلگە مەدە لە بو ار

بُوشت له هیچکه مه‌لله‌و کاکه
سه‌ر به‌بێ زوزی له‌ژیری خاکه

قسه‌ی هیج وه‌وچ پوژمه‌لامه‌ته
ئه‌ر زوان بێلێ سه‌ر سه‌لامه‌ته

نان نانی خوم و کوزه‌له‌ی کانی
ماشاله‌ میوانی هه‌ی میوانی

دور بگره‌ دايم له‌ گالته‌و گه‌مه
چه‌فنگ ئاخري شه‌روما ته‌مه‌مه‌

ئینسانی سه‌ر راس شریکی خه‌لکه
دورو وێژ جاری قسه‌ی به‌که‌لکه

زور که‌س گرفتار ده‌س تاقه‌ ژنه
می‌ردی دو ژنه‌ جگرگی کونکونه‌

هه‌دا یکی که‌وا کورێ دزی ته‌کا
جاری سین ته‌کتی جاری سین ته‌خوا

ئه‌م ده‌وره‌، برا نفسی نفسیه‌—
تیر ته‌صلاً ئاگای له‌برسی نیه‌

کسی که به قول خوی وفا نه کا ۹۹۸

نه و مونا فیکه مه یکه به برا

شیحتیات بکه له گشت کار و بار

بی به لکه و بی پرس مده له بوار

نه رازی مجلس بوهیته دهره و ۱۰۰۰

خائینی بوخوت فکری بکه ره و

له م دوشته پند بگری به که لکی

له مرگ و هم له عیبره تی خه لکی

ستمکار نه گر زو به ری نه گری

ستم لیت نه کا هرتا که نه مری ۱۰۰۲

ستمکار نه گر رحمی پی بکه ی

تویش ستمکاری کومه کی نه که ی

نه ر بو ظولمی کم وتت به نه وه س ۱۰۰۴

ظالم هر که شه نه کا په سا په س

دوکس له مردن زوره ترسیان

یکی گونا کار یکی بی شیما ن

باشترین ئینسان ئەو ە لە جیھان ۱۰۰۶
 كە خیری زور بئی بۆنەوعی ئینسان
 تا دلخوازی خوتنخوازی بۆ خەلك
 هرجی مؤمن بی بازنایی به كە لك

لە ئیمانێ خوت ئەبئی بترسی —
 ۱۰۰۸ كەتۆ تیر بیت و هاوسا كەت برسی

طمع كار دايم دل پريشان —
 قناعت مایه شوكت و شان —

خوت بپاریزه لە طمعكا ری
 ۱۰۱۰ دەوله منیش بی دايم هه ژاری

كسی رَحْمی نه و ئه ر له گر خه لك
 ته ما گر نه وی خوا رَحْمی پئی كا

روكه له كسی كه وا خوش رو وه
 ۱۰۱۲ بئی خیره هر كه دژو بد خووه

دیدنی باشه له كدی خویا
 ئه گر نه وی به شانازی و ریا

ٲوميدو هيوات بوى به خالسق
 ٲا مەنيشە، وه تەماي خلایق ١٥١٤

نالەي ئا و لە نارێكي زوينە
 لە ظولمي ظالم مظلوم خسەمينە

ههچند كه بـيـژي و بكوشي و راكهي
 تاكه نان نهدهي نا و پيدا ناكهي ١٥١٦

ئەوه بزانه كه نيشي قەلەم
 تيژ تره له دەم شمشيري دو دەم

ههچي له دس دز بـمـيني له ما ل
 ئەشي ئەويشە بـڤـهـن به رمال ١٥١٨

ههركسي له گر رسوا دانيشسي
 ئەبي رسوا بي و خجلت بكيشي
 ههكه له عيـبـرت خەلك عيـبـرت نهگريـ ٥
 مردم له عيـبـرهت ئەو عيـبـرهت ئەگريـ ٥

ههكه نهچهشي چيو ئاموز گار
 ئەبي بكيشي جهفای روز گار

دوژمن شهويه دوس له بندي خانه
هرچند شرّ ته كا، وهبي بهسانه
۱۰۲۲

هيو او تاره زو عيبنيه بو لا و
بيستن بو گوپه تواشا بو چاو

هرکده سي که وابي مال و زه ره -
هر وهکو مهلي بي بال و پره
۱۰۲۴

نه زان و ته مل هر کپريشانه
تا ما وه بشي هر شاخ کيشانه

ته گر نه بو ايا زکي مال خرا و
هيچ په له و هري نه ته گفته دا و
۱۰۲۶

هرکاتي زانيت ياره کت ته هله
بزانه ئيتر کاره که ت سه هله

له گر هر کسي کردت خرا وي
بترسه له ته و هرتا که ما وي
۱۰۲۸

مه وه به رفيق يار بي وفا
بو که سي بمره يا وت بو بکا

هرسینه‌ی تذکری خوای تیا نه‌وی ۱۰۳۰
وک مَکمه‌میکه قاضی تیا نه‌وی

شه‌گر ئینسان بیّت خوی فدا بـکا
له وه باشتهر خه‌لک فنا بـکا
تا که نه زائی بیگانده زُن
کاتی بزائی شه‌ویته دوزمن ۱۰۳۲

تواضع بو مل به‌رزان ظریفه
تواضع هزار شه‌رکه و وظیفه

مه‌چو به جیگه‌ی که‌دَرت بکـهن ۱۰۳۴
وَجیگه‌ی بچو که خولکت بکـهن

حریص همیشه پور دهر دو خه‌مه
هرچیکی بوی هر شه‌یژی که مه
درگای دوس گزگ بده به موفته
درگای دوزمنت هیچوخت مه کوته ۱۰۳۶

له شه‌را هه‌لوا به‌ش ناکه‌نه و ه
عاقلان دعوا که‌ش ناکه‌نه و ه

زور کەس ئەتوانی خرابە بکا
 ئەر پیاوی (أَحْسَنَ عَلَيَّ مَنْ أَسَا')

۱۰۳۸

لەسەر قېرەكەى بارام نوساوه

كەرم زور باشه ستهم خرا و ه

ئەم قسە بەئاو طەلا بنوسە -

۱۰۴۰۱

دوس لە تنگانه جیت نەیلێ دوسە

باشترین جیگە مۆلکی جینانە

باشترین قسە قسەى قورئانە

بَقْدُ هَرْجِيَّ خَوَا مەیلی هالە سەر

صَلَّوات بى لە روح پاک پەيغەمەر

تەواو بو پەندى پيشينيا نەيارمەتى

يەزدا نە پيئوس بىراتان ئەحمەدى (۰)

هەتاوى ۱۳۶۸/ ۲ / ۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*

به ناو که سی که خا و ن ته و او کائیناته

به ته و فیک ذات خا و ن عنایت

به لکو بده رو پیمان هی دایت

به یان بکھرون من ثم حکایت

جه سالاری دین کردن ره وایت

مواچان روژی ره سولی خوا

چه نی سه لمان شی یا نهی مورتضی

حضره تی علی چوو بو با زا ر

زه هرا شهوانی گیر دا بونهار

هینایه خزمه ت ذات موصطفا

تاسیکی پور له عه سه ل موصفا

تاسی روشن و ههنگوینی زو لال^ل
 کوتو پز^ر تی^ی کهفت تالی^ی موله و حا
 حضره تی ره سول به^ه و ری^یز بی^ینی
 تواشای فره مو^و و مو^ویه بی^ینی
 حضره^ت حَسَن و حوسین سهروه ر
 بون له خزمه تی سالار محشر
 کریا به حضره ت له و کاته ئیلها م
 قیاس بکهرون هه رکام له و طعا م
 هه ر له و کاته دا ره سولی بی^یدار
 و^و کاری به و ان فره مو پیشنیار
 و^و ان قه رار دان سلمان فارسی
 و^و هل جار به دیا ن کهرو قیاسی
 سه لمان وات مومن له لای من واسه
 دلی زور رونا کتره له و تاسه
 هم مه زه ی ئیمان بو^و و^و بادینه
 زور شیرینتره له و^و ههنگوینه

زور باریکسره ئیمان هه لگرتن
 له و تاله مووه تا کاتی مردن
 محمد فەر موی به سلمان آحسن
 شه و جا ئیشاره ی فەر مو به حسن
 موجته با فەر می به رأی منه
 حوکومهت وهک شه و تاسه روشنه
 فەر مانره وائی له م سه رزه وینه
 زور شیرینتره له شه ههنگوینه
 وهلی عدالت وه ها کاریکسه
 نازکتره له و مووه با ریکه
 جا له پاش شه وان حهره تی حوسین
 وایه به بیان کرد بو فخری کونین
 وات عیلم له م تاس زور روشنتره
 زانین له ههنگوین زور شیرینتره
 عمل به زانین عولومی فیره
 له و تاله مووه زور باریکتره

ئەوجا محمّد خەتم ئەنبیـا
 فەرموی بە بطول فاطمە ی زەهرا
 زەهرا بەم شیوہ هەم فرموی بیان
 ژنی صالحە هەم خاوەن ئیمان
 نورانی ترە لەو تاسە صافە
 باوررم وایە وەبێ خیلای فـە
 هەم شەرمو حەیا لە سیمای ئەوا
 شیرینە هەر وەک عەسل موصەفا
 هەم خو پاراستن لە نا مەحرەمان
 زور نازکترە لە مومو بێ گومان
 لە ئەو کاتە دا حیدەری صَفَدەر
 گەیشتە خزمەتەرە سولی رەهبەر
 موصفا لە پاش سەلام وەصفـا
 فەرموی بە علی ئەی ئەسـد اللـه
 حاضرین بو ئەم تاس و هەنگینە
 هەر کام تەشبیھی کردن بەم وینە

حضرت یه کایک تشبیها تیا ن
 بو حضرت عدلی فەرماوا بهیا ن
 خوشی هات علی له و قهول و بهیا ن
 ته حسینی فەرمو شه و له همویا ن
 شه و جا هم حضرت فرما یا حیدر
 تو هم بفهر مو یهک شیظها رنظر
 حیده ر که ررار ئاما به گوشتا ر
 عرض کرد یا ره سول حبیب موختار
 میوانی عزیز که م بن یا فره
 لای من له م تاسه زور رونا کتره
 هم میوانداری له لای خاون ما ل
 شیرینه هر وهک ههنگوینی زلا ل
 ره ضایعت میوان لازمه فره
 یانی له و مووه زور نازکتره
 شه و جا شای مهردان وتی یا نبی
 شیوه هم فەرمون بو مان تشبیهی

حضرت بهم شیوه فەرموی لەو باسە
 مەریفەت روناکترە لەم تاسە
 کۆی دان و فێر بون لە ئەو زەمینە
 زور شیرینترە لە ئەم هەنگوینە
 گرتن و داچون لەسەر ئەو فیکرە
 لەو تالە مووہ زور ناز کـــــترە
 ھەر لەوکاتە دا جبرەئیل ئەمین
 ھاتە خزمەتی ختم المرسلین
 عرضی کرد رەسول تشبیھاتتان
 ھەمویان باش و پور سودو معنا ن
 منیش تشبیھی بە خاطر م ھات
 ئەر ئیزنم دەری عرضی کەم لەلات
 حضرت ھەم فەرموی ئەمین رەحمان
 بێژە تا بویان بکەرون بەیان
 جبریل وات خالق ھەی ئەکبەر
 ذاتی لەم تاسە زور روشنتەرە

زی حق له م ههنگوین زور شیرینتره
 رهضای حق له م مو زور باریکتره
 هه ره له و کاته دا له خودای موبین
 خیطاب هاته سه ره جبره ئیل نه مین
 سه لامم گهینه ره سولی نه قده س
 له و کاره منیش تشبیه یکم هه س
 با غاتی بهشت نه مولکه فره
 خهیلی له و تاسه هه م روشنتره
 نیعمات و میوهی نه وند شیرینه
 خهیلی شیرینتر له نه و ههنگوینه
 ریگهی گه یشتن نه و باغه فره
 له و تاله مووه زور باریکتره
 نه بی عبدانم به نیه تی خا ص
 تیکوشن به جغت به مدق و ئیخلا ص
 تاکه بگهین به نه و ما وایه
 له وی دانیشن هه تا هه تابه

که یف بکن له پای حوران و قصور
 بوخون بنوشن شرابا طهو ر
 طعام و شراب و ما تشنه هی
 سهیرانی نیعمت ما لا ینت هی
 رهمهت و بخشش له خودای رهمیم
 رزگاری دایم و فوز عظیم
 صلوات و سلام بیحد و شو مار
 له روحی ثهمد باش ناموز گار
 دورود و رهمهت بویاری نم نم
 له روحی ثهمد تاخر معلم
 هم ثصحابان و ثال و تابعین
 خوا راضی بیت له وان ثجمعین
 تهوا و بو به یارمهتی خوی گه وره به
 پینوس مه محمود ثهمدی دی ولان له
 سه رتهای مانگی مه ولود سال (۱۴۰۶) کوچی
 ++++++

